

Förbjud utsläppen av växthusgaser - nollutsläpp 2030 !

1. Inledning

Växthusgaserna, t ex koldioxid, som släpps ut och dels ackumuleras i atmosfären och dels genom nederbörd försurar haven alltmer och på så sätt även påverkar marken, förhindrar värmeutstrålningen från planeten ut i rymden. Därigenom värms både land och hav successivt upp. Därtill kommer naturliga variationer som t ex väderfenomenet El Niño, som senast inträffade 2015 och 2016.

I artikeln **2019-03-25** : ”Stoppa utsläppen av växthusgaser - nollutsläpp 2030 !” på min hemsida www.EU-kommentar.se redogjorde jag för de omedelbara konsekvenserna som havsnivåhöjningar och väderkatastrofer, t ex orkaner och översvämningar på vissa håll och torka på andra, men också för de långsiktiga konsekvenserna som redogörs för i klimatrapporten FN:s klimatpanel, IPCC den 8 oktober 2018 som speciellt tar upp effekter av en global uppvärmning på 1,5 grader. Nya forskarrapporter om avsmältningen av landisar i Arktis och glaciärerna i Himalaya redogjordes också för liksom för Världshälsoorganisationens, WHO, nya rapport om hälsa och luftföroreningar under WHO:s första globala konferens om problemet som inleddes den 30 oktober 2018. ”Enligt en ny WHO-rapport dog 600 000 barn av infektioner i luftvägarna relaterade till smutsig luft under året 2016. Mer än 90 % av världens barn andas förorenad luft varje dag , enligt rapporten.” SvD 30/10 -18 ”Sju miljoner människor dör årligen till direkt följd av luftföroreningar enligt rapporten från Världsoorganisationen WHO” DN 6/12 -18

Ny forskning redogjordes också för om ännu kraftigare skyfall, intensivare torka, vattenbrist, förlorade skördar med matbrist och migration som en följd av klimatförändringarna.

I den här skriften följer jag upp den fortsatta utvecklingen. Se också mina tidigare artiklar som berör utsläppen av växthusgaser, klimatförändringar, klimatförhandlingar, FN:s klimatkonvention, Kyotoavtalet, Parisöverenskommelsen osv.

2. Den globala uppvärmningen

Enligt Världsmeteorologiska organisationen, **WMO** är 2020 ”sannolikt ett av de tre varmaste åren som registrerats globalt.” Trots inflytandet från det svala väderfenomenet La Niña. ”Med 2020 på väg att bli ett av de tre varmaste åren som registrerats, blir de gångna sex åren, 2015-2020, sannolikt de sex varmaste åren som registrerats. Medeltalen för sista fem-åren (2016-2020) och tio-åren (2011-2020) är också de varmaste som registrerats.” WMO, ”State of the Global Climate 2020 - Provisional report - ” , 14 januari 2021

Enligt amerikanska National Oceanic and Atmospheric Administration, **NOAA**, den 14 januari 2021 var ”2020 var jordens 2:a hetaste år, strax efter 2016. ” ...

”Det var också jordens 44: år i rad med globala temperaturer på land och hav, åtminstone nominellt, över 1900-talets genomsnitt, enligt forskare vid NOAA:s nationella centra för miljöinformation.”

EU:s klimatforskningscenter **Copernicus** beräknade : ”2020 var 0,6 grader varmare än standardreferensperioden 1981-2010 och ungefär 1,25 grader över den temperatur som rådde under

förindustriell tid mellan åren 1850 och 1900

Största avvikelserna i genomsnittstemperaturer konstaterades över Arktis och i norra Sibirien, där det i genomsnitt var sex grader varmare.” TT SvD 9/1-21

Klimatförändringarna är tydliga. ”- Det är i Arktis därmed på Svalbard som klimatförändringarna går fortast. På Svalbard har vi tydligt märkt hur kanten på isen dragit sig norrut, säger Gunilla Svensson.” /professor på Meteorologiska institutionen vid Stockholms universitet/ SvD 27/7 -20

”**Den mer långsiktiga** trenden kan skönjas i den norska studien som publicerats i tidskriften Polar Research. Av den framgår att det under de senaste tio åren bara varit i genomsnitt 67 kalla dagar /under tio minusgrader/ per år, jämfört med 131 dagar i snitt under perioden 1961-1990.” SvD 27/7 -20

Detta är alarmerande, inte minst när permafrosten tinar i norra Sibirien och den högpotenta växthusgasen metan frigörs och förvärrar situationen ytterligare. Senare kommer jag ta upp en ny studie i tidskriften Nature Geoscience som visar, att ”Utsläppen av växthusgaser från den tinande permafrosten har underskattats dramatiskt”. SvD 22/7-20

Det är alltså inte heller långt kvar till 1,5 graders nivån för den globala uppvärmningen som är kritisk enligt FN:s specialrapport från den 8 oktober 2018.

Sambandet mellan den globala uppvärmningen och rekordnivåerna för halten växthusgaser i atmosfären är påfallande. Den snabba temperaturökningen beror på frånvaron av snabba och kraftfulla klimatåtgärder.

3. Halten växthusgaser i atmosfären når rekordnivå

I **Global Carbon Budget 2020**, skapad av en gemenskap av forskare från hela världen för Global Carbon Project (GCP) och publicerad den 11 december 2020, framgår utvecklingen av halten växthusgaser i atmosfären uttryckta i miljondelar /ppm/ koldioxidekvivalenter. ”Koncentrationen av koldioxid (CO₂) i atmosfären har ökat från cirka 277 delar per miljon (ppm) 1750 (Joos och Spahni, 2008), i början av den industriella eran, till 409,85 +/- 0,1 ppm år 2019 (Diugokency och Tens, 2020, Bild 1). Den atmosfäriska CO₂-ökningen över förindustriell nivå orsakades initialt främst av utsläpp av kol till atmosfären från avskogning och andra aktiviteter för förändring av markanvändningen (Cais et al., 2013). Medan utsläpp från fossila bränslen började före den industriella eran, blev de den dominerande källan till antropogena utsläpp till atmosfären från omkring 1950 och deras relativa andel har fortsatt att öka fram till i dag. Antropogena utsläpp inträffar ovanpå en aktiv naturlig kolcykel som cirkulerar kol mellan atmosfären, havets och markens biosfär på tidsskalor från dagliga till årtusenden, medan utbyten med geologiska reservoarer sker vid längre tidsskalor (Archer et al., 2009). ”

I sin ”Sammanfattning Höjdpunkter” i Global Carbon Budget framgår nya rekordnivåer för halten växthusgaser i atmosfären som innebär ännu större hinder för värmeutstrålningen från planeten ut i rymden och därmed ytterligare global uppvärmning. Utvecklingen går åt fel håll. Det är inget annat än en skandal. De gäller alla växthusgaser koldioxid, metan och kväveoxid.

”Atmosfärisk CO₂-koncentration beräknas öka med 2,5 ppm år 2020 och uppgå till 412 ppm i genomsnitt under året. Atmosfäriska CO₂-koncentrationen år 2020 ligger 48 % över förindustriella nivåer, 16 % över 1990-nivåerna och 3 % över 2015-nivåerna. Den förväntade tillväxttakten i atmosfärisk CO₂-koncentration 2020 (2,5 ppm) är nära tillväxttakten för 2019, trots något lägre

antropogena utsläpp. Variationer från år till år i den naturliga marken kan vara mycket stora och orsaka fluktuationer i atmosfärisk CO₂ i storleksordningen 0,5 ppm med regelbundna utflykter över 1 ppm förknippade med El Ninós naturliga klimatfluktuationer. Utsläpp från skogsbränder bidrar också till denna variation.” Se på internet Global Carbon Project.

Skogsskövling, skogsbränder och -avverkning är inte längre främst en enskild angelägenhet utan en ödesfråga för reproduktionen av stabila livsbetingelser och biologisk mångfald på planeten och därmed ett problem för hela mänskligheten, vilket jag återkommer till.

4. De globala utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka

I min artikel **2018-04-23** : ”Kraftfulla klimatåtgärder så att utsläppen stoppas kan inte vänta längre” redogjordes för Global Carbon Project (GCP). ”Varje år sedan 2005 skapar en gemenskap av forskare för Global Carbon Project en rapport om en global koldioxidbudget som kvantifierar koldioxidutsläppen för det föregående året och fördelar kolet till atmosfären, havet och marken.”

...

”Varje år ger GCP en uppskattning av den globala koldioxidbudgeten , vilken uppskattar både utsläpp och upptag av kol , inklusive utsläpp från fossila bränslen och industrin, utsläpp från markanvändningsändringar, kol som tas upp av oceanerna och marken och förändringar i atmosfäriska koncentrationer av CO₂.” En kolbudget kan också ange hur mycket utsläpp som finns kvar att fördela men som inte får överskridas för att klara ett utsläppsmål, t ex för att undvika att den globala uppvärmningen överstiger 1,5 grader.

Global Carbon Project ger en tillbakablick. ”Den nya studien noterar att de globala koldioxidutsläppen har ökat varje decennium sedan 1960-talet. Och , medan tillväxttakten för utsläppen minskade från 4,3 % per år under 1960-talet till 0,9 % per år under 1990-talet, har den ökat igen under 21:a århundrandet – till 3,0 % per år under 2000-talet och 1,2 % per år under 2010-talet.”

I slutet av 2019 slog viruset Covid 19 till i Wuhan i Kina och spred sig som en pandemi över världen. Omfattande nedstängningsåtgärder på många håll blev svaret, särskilt i Europa och USA. Samtidigt som viruset hade en topp kring april 2020 i den första vågen påverkades utsläppen av växthusgaser påtagligt av åtgärderna. ”Vid den tidpunkten /under första halvan av april/ var de dagliga globala fossila koldioxidutsläppen runt 17 % under deras medelvärden 2019.”

Detta innebär, att värdena för koldioxidbudgeten 2020 uppkommer under onormala förhållanden och inte blir jämföra med tidigare års , men vad som hänt under de gångna decennierna kan ge en uppfattning om utvecklingen, som är alarmerande, och under slutet av 2020 tog utsläppen fart igen när restriktionerna började släppa, vilket jag återkommer till. Men först återges:

Region/land	”2020 Resultat Summering”			
	2019 utsläpp (miljarder ton/år)	2019 tillväxt (procent)	2020 framskriven tillväxt ** procent	2020 framskrivna utsläpp ** miljarder ton/år
Kina	10,2	2,2 %	-1,7 %	10,0
USA	5,3	-2,6 %	-12,2 %	4,7
EU27	2,9	-4,5 %	-11,3 %	2,6
Indien	2,6	1,0 %	-9,1 %	2,4
Värld (inkl. kolboxar*)	36,4	0,1 %	-6,7 %	34,1

*kolboxar : Utsläpp från internationellt flyg och marina bunkerbränslen` är vanligtvis inte inkluderade i nationella redovisningar

** Median för de fyra studierna

Under 2020 beräknas utsläppen ha minskat med 2,4 miljarder ton CO₂ jämfört med 2019 och uppgå till 34 miljarder ton CO₂. ”Om inverkan från förändrad markanvändning läggs till beräknas de av människan förorsakade utsläppen av koldioxid uppgå till totalt 40 miljarder ton koldioxid. Detta åstadkom atmosfäriska koldioxidhalter att öka till ett årsmedelvärde på 412 miljondelar – 48 % före den Industriella Revolutionen.

Men de senaste månaderna har forskarna sett en annan utsläppstrend. Enligt flera studier stiger utsläppen av växthusgaser snabbt igen. Corine Le Quéré, huvudförfattare till en studie i den vetenskapliga tidskriften Nature, säger ”- Så snart restriktionerna började släppa såg vi hur utsläppen snabbt ökar igen.”

”Enligt beräkningar av Carbonmonitor, som drivs av forskare i USA, Kina och Frankrike, var utsläppen 2,3 procent högre i december 2020 mot 2019. En annan ny rapport, från det internationella energiorganet IEA, beräknar att utsläppen under december 2020 var 2 procent högre. Bland andra Kina har ökat sina utsläpp snabbt sedan restriktionerna släppte, enligt IEA:s data var Kinas utsläpp 7 procent högre i december 2020 än samma månad ett år tidigare.” DN 4/3 -21

5. Haven värms upp och stiger, försuras, förlorar syre och salthalt

Haven täcker ca 71 procent av jordens yta och rymmer 97 procent av dess vatten. SvD 29/3 -18 Haven fångar upp ”över 90 procent av det värmeöverskott som utsläppen av växthusgaser har orsakat.”

”Varmare vatten tar mer plats än kallare, det kallas termisk expansion, och enligt studien kommer enbart enbart uppvärmningen av världshaven troligen innebära att havsnivån höjs 30 centimeter till år 2100. Då är inte en höjning på grund av smältande landisar och glaciärer inräknad. Inkluderas den så kan höjningen bli uppemot en meter i slutet av seklet, enligt FN:s beräkningar.

I dag har havsnivån stigit cirka 20 centimeter sedan förindustriell tid. Mer än hälften av höjningen beräknas bero på stigande vattentemperaturer, medan resten är orsakad av smältande is.

Förutom höjda havsnivåer leder varmare hav till fler extrema väderhändelser. Stormar och orkaner förstärks. Det blir också häftigare nederbörd.” DN 12/1 -19 Se min förra artikel **2019-03-25** på min hemsida, där studien som presenterats i den vetenskapliga tidskriften Science refereras.

Världsmeteorologiska organisationen har i sin tidigare rapport från den 14 januari konstaterat : ”I medeltal, sedan tidig 1993, stiger det höjdmått baserade globala medeltalet för ökningen av havsnivån till 3,3 +/- 0,3 mm per år. Talet har också ökat över tiden. En större förlust av ismassor från istäcken är den huvudsakliga orsaken för den accelererade ökning av det globala medeltalet för havsnivån.”

Glaciologen Jason Box ”har bevittnat förvandlingen av Grönland på ett sätt som knappast någon har. Hans bild är tydlig : Grönlandsisen är döende.

På ett år försvinner hundratals miljarder ton is från ön. Issmältningen sker nu, medan du läser texten, i snitt med 8600 ton is varje sekund.”

Jättestora isflak bryts av från Grönlandsisen; ”110 kvadratkilometer stor is, bröts från ishyllan Nioghalvfjerdsfjorden i augusti 2020.” ...

” Under den sommaren /2019/ smälte runt 560 miljarder ton vatten bort från Grönland. Det är 40 Mälaren. Eller, mätt i global havsnivåhöjning : 1,5 millimeter. Eller runt 15 gånger genomsnittet på 1990-talet, enligt en Nasa-studie.

Inga klimatmodeller, framför allt inte de mer konservativa som FN:s klimatpanel använder , hade förutsatt något liknande. Enligt modellerna skulle den typen av extrem avsmältning inträffa först om så där 50 år.”

Jason Box förklarar varför avsmältningen accelererar. ”- Och Arktis värms upp dubbelt så snabbt som världen i genomsnitt, säger han.

Ökad uppvärmning leder till mer regn och mer regn till ökad uppvärmning. En negativ spiral som tillsammans med sot, varmare luft, glaciäralger och flera andra faktorer gör att Grönlandsisen smälter allt snabbare. Sju gånger snabbare än på 90-talet, enligt en uppmärksammat Nature-studie, och mycket snabbare än vad IPCC förutspått.” Se Peter Alestigs artikel i SvD 14/1 -21

Ny forskning visar, att Grönlandsisen kan ha passerat en tröskel och havet runt Arktis vara helt isfritt på sommaren om 15 år. SvD 20/8 -20

Runt Antarktis kust finns shelfis, som är glaciäris som har pressats ut i havet av smältvatten som är tyngre än isen och skär av glaciärisen som en kniv med kollapsande is som följd. Processen kallas vattenspräckning som forskare slår larm om i en studie i den vetenskapliga tidskriften Nature, och som förekom i omkring 75 procent av Antarktis kustlinje. TT - Reuters SvD 28/8 -20

Polerna smälter i takt med värsta scenariot enligt en studie i den vetenskapliga tidskriften Nature Climate Change. ”Avsmältningen av havsis i Arktis är rekordstor och istäcket är nu ungefär hälften så stort som på 1980-talet, samtidigt som nya rön visar att den så kallade shelfisen på Antarktis - som håller inlandsisen på plats - håller på att vittra bort.

Och nu visar en ny vetenskaplig studie, som studerat satellitdata sedan 1990-talet, att issmältningen följer det värsta av FN:s klimatpanel IPCC:s scenarier.

Avsmältningen mellan 2007 och 2017 är nästan perfekt i linje med scenariot, enligt studien.

- Tempot i avsmältningen har accelererat snabbare än vi kunnat föreställa oss, säger studiens huvudförfattare, Thomas Slater vid Leeds university till Science Daily, och fortsätter :
 - Avsmältningen kör om klimatmodellerna som vi använder för att guida oss och vi riskerar att stå oförberedda inför riskerna som havsnivåhöjningen innebär.

Om avsmältningen fortsätter i samma takt fram till sekelskiftet , beräknas isen från polerna orsaka en havsnivåhöjning med omkring 40 centimeter. Och då är inte andra orsaker till havsnivåhöjning , som termisk expansion och andra smältande isar, medräknade.” Se Peter Alestigs artikel i SvD 9/9 -20

Konsekvenserna av stigande havsnivå och intensivare skyfall är drastiska inte bara för låglänta önationer i Oceanien utan drabbar redan t ex Bangladesh och Indien. ”Bombay, en av världens mest tätbefolkade städer, riskerar att dränkas av Arabiska havet inom 30 år om havsnivåerna fortsätter att stiga.

Redan nu kämpar invånarna i megastaden med 20 miljoner invånare mot återkommande översvämningar och lynnigt väder. Värst är slumområdena, som ofta ligger närmast vattnet.” DN 30/12 -20

Med upptaget av koldioxid försuras både hav och land alltmer. Med inflödet av sött smältvatten från Arktis har salthalten ”sjunkit markant i Nordatlanten där man har noterat den lägsta nivån på 120 år. Forskarna är oroad för att det på sikt kan påverka Golfströmmen och därmed klimatet.” SvD 2/2 -20

Oroväckande är också syrebristen som breder ut sig i haven och som hotar bland annat större fiskarter enligt en ny studie från 2019. ”Omkring 700 platser med syrebrist har identifierats i en stor rapport från Internationella naturvårdsunionen (IUCN). Det kan jämföras med endast 45 under 1960-talet. ...

”En femtedel av de havsmiljöer där världens vilt levande matfisk finns påverkas av havsströmmar som för med sig syrefattigt vatten. I längden kan det alltså få konsekvenser för matförsörjningen i hela världen.

’Påverkan på dessa miljöer kan i slutändan få följder för hundratals miljoner människor’, står det i rapporten .

Räddningen för de syrefattiga haven är samma för jordens klimat i stort, enligt Dan Laffoley, marinforskare vid IUCN.

- För att hindra utbredningen av syrefattiga marina områden måste vi minska utsläppen av växthusgaser och övergödningen från bland annat jordbruket, säger han.” SvD 8/12 -19

6. Permafrosten tinar i Arktis och den höfrekventa växthusgasen metan frigörs till atmosfären tillsammans med mer koldioxid

Halten metan (CH₄) 2019 utgör 260 % av den förindustriella (före 1750) nivån, dvs 160 % högre enligt WHO:s State of the Global Climate 2020 – Provisional report – 14 januari 2021. Metan är en ungefär 30 gånger starkare växthusgas än koldioxid. Permafrosten hindrar metan och koldioxid att frigöras från tundran i Sibirien och andra områden i Arktis.

”Permafrosten är en nyckelfaktor i klimatet . Den består delvis av gamla växtdelar och binder mängder av kol , om den tinar släpps såväl koldioxid som metan ut i atmosfären. Det handlar om enorma mängder, permafrosten i Arktis täcker en yta som är tre gånger så stor som EU:s yta, ...

”**Även om** klimatförändringen redan påverkar permafrosten är det ett långsamt system så de riktigt stora effekterna syns inte än. Men de kommer att märkas mer och mer.” DN 24/6 -20

Forskaren Gustav Hugelius vid Stockholms universitet påpekar:

”- Om vi fortsätter att släppa ut växthusgaser enligt de åtaganden världens länder har gjort i Parisavtalet kommer den globala uppvärmningen att ligga på 3 till 4 grader i slutet av århundradet. Då kommer permafrosten i Arktis att släppa ut lika mycket som hela EU släpper ut i dag, 3 – 4 giga ton koldioxid per år, säger Hugelius.

- Den ännu tråkigare nyheten är att även om uppvärmningen stannar där så kommer permafrosten tina och släppa ut mer i flera hundra år.

Att uppvärmningen stannar runt 1,5 grader har stor betydelse för permafrosten.” DN 24/6 -20

I en ny studie i tidskriften Nature Geoscience visar klimatforskare, att ”Utsläppen av växthusgaser från den tinande permafrosten har underskattats dramatiskt, enligt en ny studie. Orsaken är ett kraftfullt samspel mellan nya växtrötter och markens mikroorganismer.” Klimatforskaren Birgit Wild vid Stockholms universitet framhåller, att detta får enorma globala konsekvenser på grund av den omfattande skalan och att det är ett tillskott av växthusgaser som hittills inte har ingått i klimatmodellerna. ”- Vi ser att effekten är mycket kraftig . Enligt våra beräkningar blir det ett tillskott på närmare 40 miljarder ton kol i atmosfären fram till år 2100. Det kan jämföras med den mängd växthusgaser vi högst kan släppa ut om vi lyckas klara 1,5 gradersmålet, som motsvarar ungefär 200 miljarder ton.” TT SvD 22/7 -20, DN 22/7 -20

Dessutom släpper kol-, olje- och gasindustrin ut metan vid sin utvinning av fossila bränslen, SvD 25/11 -20 , vilka jag återkommer till.

Angelägenheten att stoppa utsläppen av växthusgaser baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet.

7. Extremväder : häftiga regn, översvämningar, stormar, orkaner, torka m m

I sin rapport ”State of the Global Climate 2020 – Provisional – från 14 januari 2021 redogör Världsmeteorologiska organisationen mycket utförligt för den globala uppvärmningen och extremväder under 2020 . ”Häftiga regn och vidsträckta översvämningar inträffade i stora delar i av Afrika och Asien 2020. Häftiga regn och översvämningar påverkade stor del av Sahel, Afrikas horn, den indiska subkontinenten och angränsade områden , Kina, Korea och Japan, och delar av sydostasien vid olika tider det året.

Med 30 namngivna stormar (som från 17 november) hade norra Atlantens orkansäsong det största antalet namngivna stormar som registrerats med ett rekordstort antal som åstadkom jordskred i USA. Säsongens sista storm (att registrera) Iota , var också den mest intensiva, som nådde kategori 5.

Tropisk stormaktivitet i andra bäcken var nära eller under långtidsmedeltalet, fast de hade svåra verkningar.

Allvarliga torka drabbade många delar av inre Sydamerika 2020, med de värst drabbade områdena i norra Argentina, Paraguay och västra gränsområdena i Brasilien. Beräknade jordbruksförluster uppgick till nära 3 miljarder dollar i Brasilien med ytterligare förluster i Argentina, Uruguay och Paraguay.

Klimat och väderhändelser har givit upphov till betydande folkförflyttningar och har allvarligt påverkat sårbara människor på flykt, i Stilla havsregionen och Centralamerika.”

Under avsnittet ”Risker och verkningar” påpekar Världsmeteorologiska organisationen bl a : ”Klimatförändring och enskilda händelser har likaså en stor miljöeffekt. Negativa miljöeffekter inkluderar verkningar på land som torkor, vilda bränder i skogar och torvområden, jorderosion, sand- och dammstormar, och ökenutbredning. Luftföroreningar är länkat till användningen av fossila bränslen. I dricksvattensystem kommer översvämningar och vattentryck, och i marina system en mängd effekter inkluderande havsnivåhöjningar, havsförurning, reducerade nivåer av syre i haven , förödelse av mangroveskog och korallblekning. . Många av dessa verkningar är länkade till förlust av biologisk mångfald. Till exempel , förutom de svåra mänskliga förlusterna på grund av de vilda bränderna i Australien 2019 och i början av 2020, var det sannolikt allvarliga förluster eller undanträngande av många miljoner djur under katastrofen.”

Av den senaste upplagan av World Disasters Report som tagits fram av Internationella Röda Korset framgår :

”Klimatrelaterade naturkatastrofer slår allt hårdare mot många fattiga länder . Samtidigt missar hjälpen från rika länder ofta de mest utsatta, enligt en rapport från Röda korset.

- Det ses som en högre risk att investera i de allra fattigaste länderna, säger Margareta Wahlström, ordförande för svenska Röda korset. ...

”Problemet är att stödet till de mest utsatta områdena främst har fokus på en akut undsättning, förklarar Margareta Wahlström.

- Man måste låta det vara värt tiden att uppnå en bättre anpassad återuppbyggnad, för att bryta den här onda cirkeln. Annars blir det bara en upprepning av katastrofer, där de fattiga hela tiden blir ännu fattigare, säger Margareta Wahlström.” SvD 18/11 -20

Med den globala uppvärmningen blir extremväder allt vanligare och intensivare utöver naturliga variationer.

8. Den biologiska mångfalden alltmer hotad

Världsnaturfondens, WWF:s, Living Planet Report har granskat tillståndet för 20 811 populationer av 4 392 arter av vilda ryggradsdjur över hela världen.

” - Vi är nu i en akut situation och på väg in i det sjätte massdöendet, säger Louise Carlsson, biolog och naturvårdsexpert på WWF.

Sötvattensmiljöerna har drabbats värst där undersökta populationer i genomsnitt har minskat med 84 procent. Fiskar, groddjur och kräldjur är mest utsatta.

- De tydligaste förändringarna är i Syd- och Centralamerika samt Karibien, där populationerna fallit med hela 94 procent, säger Louise Carlsson.

I Europa och Centralasien har bestånden i snitt minskat med 24 procent, i Asien och Stillahavsområdet 45 procent och i Afrika 65 procent. Rapporten anger fem huvudorsaker till de stora minskningarna : Livsmiljöer försvinner när orörda naturmiljöer omvandlas till jordbruksmark, arter överexploateras genom fiske, jordbruk och skogsbruk, klimatförändringen, invasiva arter och föroreningar. ...

”**Minskningen av** den biologiska mångfalden syns även i Sverige. När Artdatabanken i våras presenterade sin lista över hotade arter var 22 procent rödlistade, en ökning med 11 procent sedan förra listan presenterades för fem år sedan då 19 procent var rödlistade.

- Utan den biologiska mångfalden kan vi inte leva. Den är grunden till vår existens och vårt välbefinnande, utan den riskerar vi hälsa, jobb och hållbar ekonomi. Det är även viktigt för att vi ska kunna hantera ett varmare klimat, då den bidrar till motståndskraftiga ekosystem som också kan ta upp växthusgaser , säger Louise Carlsson.” DN 11/9 -20 Se också SvD 11/9 -20

8.1 Skogsskövlingen hotar den biologiska mångfalden, syresättningen och klimatet

Världens skogar krymper stadigt. Det framgår av Världsnaturfondens, WWF:s nya rapport "Deforestation Fronts Drivers and responses in a changing world" från 13 januari 2021. Två tredjedelar av avskogningen sker i tropiska och subtropiska områden i Sydamerika, Afrika söder om Sahara, Sydostasien och Oceanien.

"Över 160 000 kvadratkilometer, ett område lika stort som Kalifornien, förlorades i dessa avskogningsfronter mellan 2004 och 2017."

Skogsskövlingen, avverkningen och bränderna, i Amazonas är speciellt allvarliga. Amazonas regnskog tar upp koldioxid, avger syre och har stor betydelse för klimatutvecklingen.

"Avskogningen i Amazonas är den högsta på tolv år , enligt officiella siffror från Brasilien.

Under 2020 ökade avskogningen av världens största regnskog med 9,5 procent från året innan, till 11 088 kvadratkilometer.

Skogar likt Amazonas har en viktig roll , eftersom de suger upp koldioxid och lagrar den.

Men när träd dör eller bränns , släpps koldioxiden ut igen. ...

"**Brasilien missar** därmed sitt eget mål – som slogs fast i lagstiftning 2009 – om att minska avskogningen till omkring 3 900 kvadratkilometer.

Det är oklart vad konsekvenserna blir , men den Bolsonaroleda regeringen kan komma att stämmas." TT – AFP - Reuters SvD 2/12 -20

Det har gått så långt att en majoritet i EU-parlamentariker vill att det i juni 2019 träffade handelsavtalet mellan EU och Mercosur i Sydamerika inte ska träda i kraft beroende på Brasiliens brott mot hållbarhetsmålen i avtalet. "Det har lett till att en majoritet av EU-parlamentarikerna, 356 mot 295, kräver att Brasilien ändrar sin klimatagenda för att avtalet ska kunna träda i kraft ." DN 13/11 -20

Tidigare, när president Bolsonaro inte ville göra något åt de värsta bränderna på flera decennier som syftade till att öka jordbruksarealen, ville flera EU-länder, bland annat Irland, "inleda en handelsbojkott. Irland fick inte majoriteten med sig utan i stället har ett flertal EU-länder valt att inte skriva under det historiska handelsavtalet.

I slutet av juni röstade en majoritet av parlamentsledamöterna i Nederländernas underhus nej till avtalet. De menar att det saknas en bindande uppgörelse som tvingar Brasilien att skydda sin regnskog för att avtalet ska gälla. Förra året tog det Österrikiska parlamentet samma beslut och Belgien och Frankrike kan följa efter. DN 15/7 -20

Men EU är inget föredöme. "Europas skogar huggs ner i ett allt högre tempo, enligt en ny studie./Nature/" SvD 6/7 -20

I Sverige är avverkningen rekordhög. "2018 – det senaste året det finns statistik för - avverkades 93,4 miljoner kubikmeter, enligt Skogsstyrelsen." SvD 6/7 -20

I en debattartikel den 22 juni 2018 skrev fyra företrädare för naturorganisationer om att Sveriges skogsbruk inte är ekologiskt hållbart. "Sedan 1950 har ungefär 60 procent av Sveriges produktiva

skogsmark kalavverkats och ersatts med mer eller mindre monotona produktionsskogar.” ...

”**Det har länge spridits en bild** av att Sverige är ett miljöpolitiskt progressivt land med stora naturskogar där vilda djur och växter trivs. Men när FN rankar världens länder efter hur stor del av landets yta som utgörs av skyddad natur, hamnar Sverige på 99:e plats, långt efter länder som fått stark kritik för skogsskövling, som exempelvis Brasilien (33:e plats) och Malaysia (73:e plats).”
DN 22/6 -18

En del av av problemen med avskogningen, avverkningen och bränderna i Amazonas har illustrerats i en ny studie som letts av Luciana Gatti och bygger på 20 års forskning och som BBC fått ta del av genom ett utkast.

”Amazonas ses som en av de viktigaste koldioxidsänkorna som tar upp gasen från luften och därmed bromsar växthuseffekten. Omkring 1,2 miljarder ton koldioxid slukas av skogen varje år, enligt BBC. Som jämförelse släpptes 53,1 miljoner ton koldioxid ut i Sverige 2018. ...

”**Enligt studien** släpper nu en femtedel av skogen ut mer koldioxid än den absorberar, då döda träd avger koldioxid.” ...

Forskarna har tidigare varnat för för att Amazonas kan nå en brytpunkt, då så pass stor del av skogen är avverkad att den inte längre producerar tillräckligt med regn för att hålla ekosystemet levande.

Om den punkten nås kan skogen i stället långsamt börja förvandlas till en torr savann – och därmed kraftigt försämra områdets förmåga att ta upp koldioxid från atmosfären. Uppskattningar säger att gränsen ligger vid 20- 25 procents avskogning.

- I dag ligger vi på 17 procent, säger professor Carlos Nobre, en av medförfattarna till rapporten.” SvD 14/2 -20

Skogsskövlingens karaktär har förändrats från en enskild angelägenhet till ett brott mot mänskligheten genom förstörelsen av planetens ekosystem - livsmiljöer.

8.2 Kriminalisera förstörelsen av planetens livsmiljöer, ekocid

Kravet på att internationell lagstiftning mot så kallad ekocid, dvs förstörelse av livsmiljöer, ska gälla inte bara i krigstid utan också i fredstid växer sig allt starkare. I en debattartikel den 3 mars 2020 ställde sig LO:s ordförande Karl – Petter Thorwaldsson och generalsekreteraren för Olof Palmes internationella center bakom det kravet. ”Vi ställer oss därför bakom den växande världsupinion som kräver att storskalig miljöförstörelse bör kriminaliseras. Sverige bör gå i täten för att ekocid (från engelskans ecocide) ska läggas till Romstadgan som ett femte brott i fredstid.” SvD 3/3 -20

På Kultur i DN 4/11 2020 redogör forskaren Martin Hultman för lagstiftningen om brott mot mänskligheten, dess bakgrund och införandet av ett brott om ekocid i fredstid.

”Väldigt konkret skulle ekocidlagstiftningen införas som en del i brotten mot mänskligheten. Här finns Romstadgan, vilken är en förlängning av Nürnbergrättegångarna , och vilka omfattar de mest allvarliga brotten i det mänskliga samfundet för vilka det utkrävs rättvisa för i Haag hos Internationella brottsdomstolen. ”...

”Förstörelse av livsmiljöer, ekocid, är i dag brottsligt i krig. Det räknas i dag in som ett av flera

möjliga krigsförbrytelser, men skulle förslagsvis utgöra ett eget femte brott och därmed kriminaliseras även under fredstid illustrerat i advokat Polly Higgins "Eradicating erocide". När Romstadgan skulle fastställas i början av 1990-talet fanns ekocid med – som brott även i fredstid. Det ströks dock under oklara omständigheter, där fyra länder som alla står under inflytande av sina oljebolag pekades ut som de största motståndarna : USA, Kanada, England och Frankrike."...

"Som ett svar på passiviteten och senfärdigheten hos världens globala ledare inför klimatkrisens konvulsioner lanserade den globala rättviserörelsen med Greta Thunberg som en av ledarna , en namninsamling i somras för att kriminalisera storskaliga miljöbrott. Till dags dato har över 150 000 människor, varav 320 forskare samt flera kändisar som Margret Atwood, Anne Lennox och Brian Eno skrivit under kravet att företagsledare, politiker, organisationsföreträdare potentiellt skulle kunna ställas till svars för sina brott mot vår gemensamma planet." DN 4/11 -20

Miljöorganisationer i Norge har stämt norska staten för att den öppnat ett nytt längre bort liggande havsområde för oljeborring, men Norges högsta domstol gav staten rätt - trots att FN:s speciella sändebud för mänskliga rättigheter och miljö skrev i en rapport om Norge : "Norge bör sluta leta efter nya olje- och gasfyndigheter och sluta expandera den fossila infrastrukturen."/ DN 12/11 -20/

Men den nederländska miljöorganisationen Urgenda har två gånger vunnit i landets högsta domstol mot regeringen. "Redan 2015 vann Urgenda tillsammans med nära 900 privatpersoner första gången mot regeringen. Domstolen underkände då regeringens argument om att klimatpolitiken inte ska avgöras i domstol utan av politiker i landets parlament.

I stället gick man på Urgendas linje om att regeringen inte minskade utsläppen tillräckligt mycket för att skydda medborgarna mot klimatförändringar."

"I en unik dom /2019/ tvingas Nederländernas regering nu att vidta mer åtgärder för att få ner koldioxidutsläppen.

Jubel utbröt i rättsalen när domen lästes upp. Den innebär att regeringen måste minska utsläppen från växthusgaser med minst 25 procent till slutet av 2020. jämfört med 1990 års nivåer." ...

"En möjlig konsekvens av domen kan bli att flera koleldade kraftverk nu tvingas stänga, varav två byggdes så sent som 2015 och 2016." TT SvD 21/12 -19

Högsta domstolen fastslog "att Nederländerna, genom att inte genomföra tillräckligt ambitiösa utsläppsminskningar bröt mot grundläggande mänskliga rättigheter enligt Europakonventionen : mot såväl rätten till liv (artikel 2) som rätten till respekt för privat- och familjeliv (artikel 8)." Se professorn i miljö rätt Jonas Ebbessons genomgång av klimatprocesser i ett trettiotal länder på Kultur Helsidan i DN 1/9 -20

Europadomstolen för mänskliga rättigheter får fler och fler stämningar enligt Europakonventionen. "Sverige och 32 andra stater har stämts i Europadomstolen av unga klimataktivister för att de gör för lite för att hindra klimatkrisen. Domstolen har nu bett länderna yttra sig angående anklagelsen." DN 5/12 -20

Men energibolagen svarar med stöd av Energistadgefördraget och stämmer stater som försöker fasa ut fossila bränslen eller kärnkraft. "Exemplen på hur stater hotas av dyra skadestånd eller tvingas backa om lagförslag är många . Det mest kända fallet i Sverige är Vattenfalls stämning av tyska staten - två gånger om ." Efter Urgendas rättsprocess mot den nederländska staten stämde det tyska energibolaget Uniper Nederländerna för dess beslut att fasa ut kolkraft. "Nu hotar Uniper, som äger kolkraftverket Maasvlakte, den holländska staten på grund av utfasningsplanerna.

Skadeståndsanspråk : en miljard euro.” Peter Alestig SvD 17/10 -20

Vattenfalls kolkraftsinvesteringar i Tyskland och naturgassatsningarna på Nuon i Holland har blivit dyrköpta för skattebetalarna. De kan inte betecknas som gröna. ”Åren 2016-2019 släppte Moorburg ut 5,5 miljoner ton koldioxid per år. Det motsvarar mer än 10 procent av Sveriges totala koldioxidutsläpp 2018. Vid full produktion skulle kraftverket släppa ut 7-8 miljoner ton varje år.” Det nya kolkraftverket Moorburg i Tyskland togs i drift 2015 , har förra året tidvis inte körts beroende på lönsamhetsproblem och ska ha stängts vid årsskiftet.” Det helstatliga svenska bolaget har skrivit ned nästan hela värdet på Moorburg, drygt 27 miljarder av de 29 investerade. När det gällde Nuon halverade Vattenfall det bokförda värdet från 97 miljarder till under 50 miljarder.” ...

”**Tidigare har Vattenfall** stridit mot Tyskland i en skiljenämnd om kraftverket , men numera är stridsyxan nedgrävd. När den tyska regeringen erbjöd kompensation för de bolag som stängde kolkraft tidigt ansökte Vattenfall för Moorburg . Och fick alltså i veckan klartecken.” SvD 5/12 -20

9. Oljejättarna lobbar mot en effektiv klimat- och miljöpolitik

Vid Chalmers tekniska högskola i Göteborg bedrivs projektet ”Varför tas inte klimatvetenskapen på allvar ? Studier av klimatförnekelse” med Martin Hultman som forskningsledare. Projektet bringar klarhet.

Tre vetenskapsmän står för genombrotten i klimatforskningen : !861 visar den irländske fysikern John Tyndall att koldioxid fungerar som en växthusgas, 1896 visar den svenske fysikern Svante Arrhenius att en fördubbling av koldioxidhalten i atmosfären genom förbränning av fossila bränslen, skulle leda till en uppvärmning på cirka 5 grader och 1958 inleder den amerikanske geofysikern Charles David Keeling sina mätningar av atmosfärens koldioxidhalt som blir utgångspunkt för Keelingkurvan som dels visar hur mängden koldioxid varierar i takt med växtlighetens årtidscykel och dels hur den ökar år från år. Ett fjärde genombrott kom med bildandet 1988 av FN:s klimatpanel IPCC.

Sedan, 1989, ” höll Storbritanniens dåvarande premiärminister Margaret Thatcher ett tal inför FN:s generalförsamling , där hon varnade för risken med att fortsätta släppa ut växthusgaser i atmosfären.

’ En klimatförändring som skapas av människan kan bli självförstärkande – oåterkallelig ’, sa hon och refererade till en forskargrupp som studerat isarna vid Antarktis.

- Vid den här tiden tog politiker världen över klimatfrågan på stort allvar, från Margaret Thatcher till Ronald Reagan och Michail Gorbatjov, och frågan var uppe på FN-nivå. Men sedan hände något som ledde fram till den polariserade konflikt om

klimatvetenskapen som vi ser i dag , säger Martin Hultman.” ...

” - En bidragande orsak var att oljebolag började att finansiera tankesmedjor för att sprida klimatvetenskapliga resultat som inte har granskats inom akademien, utan bara framställts för att plantera tveksamhet kring klimatfrågan så att politiker och allmänhet inte ska agera . Det har våra kolleger i USA visat tydligt. Där finns högre krav på att redovisa finansiella flöden, vilket gör det lättare att göra sådana studier, säger han.” TT SvD 20/9 -19

Under Idé och Kritik i DN den 8 augusti 2018 hade Björn Wiman tagit upp oljeindustrins lobbyverksamhet. ”Bakom motståndet mot de radikala globala insatser som är nödvändiga i klimatfrågan finns pengar – stora och osynliga summor pengar.” ...

De viktigaste - och vidrigaste aktörerna i Jane Mayers bok / ’Dark money – the hidden history of

billionaires behind the rise of radical right' / är bröderna Charles och David Koch , ägare till det väldiga fossilkonglomeratet Koch Industries." ...

"Sedan många år bedriver bröderna intensiva lobbyingkampanjer i syfte att styra Republikanska partiet. Bara mellan åren 2005 och 2008 satsade man miljontals dollar på att motarbeta reformer i klimatfrågan. Klimatforskaren Michael Mann förklarar i 'Dark money' varför de amerikanska republikanerna har gått i motsatt riktning mot resten av världen i klimatfrågan : 'Det handlar om en direkt utmaning mot den mäktigaste industri som har existerat på jordens yta. Det finns ingen botten för hur lågt de är villiga att sjunka för att krossa dem som hotar deras intressen.' " DN 8/8 -18

I Söndagskrönikan " Den stora klimatskandalen äger rum också i Sverige" i DN den 25 november 2018 tog Björn Wiman upp - förutom Preems planerade utvidgning av raffinaderiet i Lysekil - också avslöjandena i SVT dokumentären "Den stora klimatskandalen".

"Också de skrupelfria lögnerna har i verklighetens oljebaroner med sin fiktiva förebild från serievärlden. Nyligen visade SVT dokumentären 'Den stora klimatskandalen' som handlar om hur de stora oljebolagen redan på 1950-talet kände till att deras utsläpp av koldioxid kunde bli ett hot mot mänskligheten , men att de aktivt mörkade denna kunskap - ett bedrägeri i klass med Guld-Ivar Flinthjärtas tomma oljekällor.

Oljējätten Exxon bedrev exempelvis egen forskning som visade på sambandet mellan ökade halter av koldioxid i atmosfären och höjda temperaturer och havsnivåer. Men man beställde också fabricerade undersökningar för att motbevisa dessa resultat – och lade på så sätt grunden för hela den klimatförnekande rörelsen. Det som på ytan har sett ut som en vetenskaplig debatt har i själva verket tjänat ett enda syfte : att se till att oljebolagen ostört får fortsätta sin verksamhet utan att vinsterna hotats.

Den cynism som dokumentären lägger i dagen är häpnadsväckande. En man i östra Alaska berättar hur man där redan i dag ser klimatförändringarna som mätbar verklighet inte som spekulationer om framtiden. Ute till havs står en av oljebolaget Shells borrhplattformar, som byggdes på 1960-talet då företagets ingenjörer redan visste att packisen skulle bli tunnare och att byggnadskonstruktionen därför kunde göras lättare. På liknande sätt uppfördes på 90-talet extra höga plattformar i östra Kanada för att klara kommande havshöjningar." DN 25/11 -18

Motståndet mot vetenskapen finns både i Sverige och USA, vilket Björn Wiman visade i en Kommentar i DN den 14 augusti 2018. "SD:s inställning i denna fråga är ingen nyhet . Redan i januari 2017 framkom att partiet ville reducera anslaget till SMHI med 11 miljoner kronor, eftersom myndigheten ' inte bör ägna sig åt tendentiös opinionsbildning' - ett rent plagiat av hur Donald Trump har tvingat den amerikanska rymdflygstyrelsen Nasa att skära i sin forskning om koldioxidutsläpp." DN 14/8 -18

I oktober 2019 avslöjade den brittiska tidningen the Guardian de stora oljebolagens lobbyverksamhet i EU. "I veckan avslöjade tidningen Guardian att de stora fossilbolagen BP, Shell, Chevron, ExxonMobil och Total bara sedan år 2010 lagt ner 2,5 miljarder kronor på att lobba mot en effektiv klimatpolitik inom EU. I USA är den summan småpotatis – där har oljējättarnas lobbyister och deras köpta politiker sedan länge saboterat alla försök att bryta den fossila ekonomins grepp över människors liv. Att det är oljebolaget BP som ligger bakom en av de 'klimatkalkylatorer' som gör klimatkrisen till en fråga om den enskilda individens moral är snudd på perverst." Björn Wiman, Söndagskrönikan i DN 27/10 -19

Bakom "Business as usual" finns mäktiga intressen med det kortsiktiga och inskränkta perspektivet utan hänsynstagande till planeten.

10. Utvecklingen av fossila bränslen i världen - i strid med Parisavtalet

Under 2020 föll först oljepriset från 70 till 20 dollar fatet under första kvartalet för att sedan från maj stiga till drygt 50 dollar fatet. Oljeanalytiker tror att oljepriset kommer att stiga till kring eller långt över 60 dollar fatet de närmaste åren. Ryssland, Saudiarabien och USA är de stora spelarna på marknaden som tidvis samarbetar och håller tillbaka produktionen för att höja priset. SvD 7/1 -21
Den 8 mars 2021 var priset över 71 dollar för ett fat Brentolja. DN 9/3 -21

Gapet mellan den planerade/prognostiserade produktionen i världen av kol, olja och gas mellan 2020 och 2030 och den produktion som skulle överensstämma med en begränsning av den globala uppvärmningen till 1,5 eller 2-grader enligt kolbudgeten kallas "produktionsgapet" och en rapport har för andra året tagits fram av en internationell grupp forskare och institutioner samt FN:s miljöprogram UNEP. De studier som rapporterna grundas på redovisas tydligt. Den senaste heter "The Production Gap Report 2020. Special Report" från 2 december 2020 och finns också på nätet.

Viktiga resultat sammanfattas bl a så här för 2020 : "Mellan 2020 och 2030 skulle den globala kol-, olje- och gasproduktionen behöva minska årligen med 11%, 4 % respektive 3 % för att överensstämma med en 1,5* C-väg. Men statliga planer och prognoser indikerar en genomsnittlig ökning med 2 % per år för varje bränsle.

Detta motsvarar ett produktionsgap som liknar det som uppskattades i 2019 års rapport, där länder siktar på att producera 120 % och 50 % mer fossila bränslen fram till 2030 än vad som skulle vara konsekvent med att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 * C respektive 2* C." SEI

Alltså : "För att följa en 1,5* C – konsekvent väg måste världen minska produktionen av fossila bränslen med ungefär 6 % per år mellan 2020 och 2030. Länderna planerar och projekterar i stället för en genomsnittlig *ökning med 2 %* , vilket vid 2030 skulle resultera i mer än en dubbelt så stor produktion som är förenlig med 1,5* C gränsen (Figur ES.1)." Exekutive Summary

Rapporten har analyserat också inverkan av COVID-19 pandemin och de första , kortsiktiga minskningarna av produktionen. "Men planer före COVID och stimulansåtgärder efter COVID pekar på en fortsättning av den växande klyftan för produktionen av fossila bränslen och låser in allvarliga klimatstörningar." SEI

Världens rikaste länder i G20 med USA som outstanding och med Storbritannien, Tyskland och Kanada i spetsen illustrerar hur stödet utvecklas. "Från och med november 2020 hade G20-regeringarna åtagit sig 233 miljarder dollar till aktiviteter som stöder produktion och förbrukning av fossila bränslen, jämfört med 146 miljarder dollar till förnybar energi, energieffektivitet och koldioxidsnåla alternativ som cykel- och fotgängarsystem." SEI

Sverige följde samma spår i satsningen på stöd till verksamhet som främjar fossil energi under pandemin. Stockholm Environment Institute, SEI har analyserat hur Sveriges stöd har fördelats hittills.

" - Två tredjedelar av investeringarna har gått till fossilbranschen och en tredjedel till vad vi kallar gröna investeringar." ...

"En stor del av det stöd som främjar fossil energi användning har gått till flygbranschen.

Forskarna konstaterar också att endast hälften av stödet till dessa fossilberoende verksamheter kopplas till någon form av villkor att fasa ut användningen av fossila bränslen.

- Alla pengar som går till fossilbranschen nu utan villkor låser in den här branschen och då låser vi in utsläppen i framtiden, säger Gregor Vulturius till radion.” TT SvD 17/11 -20

Slutsatser dras i ”The Production Gap Report 2020 Special Report” : ”Regeringar har förbundit sig att fasa ut subventioner till fossila bränslen och rikta finansiella flöden till utveckling med låga utsläpp av växthusgaser . Ändå är stödet för produktionen av fossila bränslen i stället på uppgång – både före utbrottet av COVID – 19 och genom den pandemiska återhämtningen och stimulansåtgärderna. Produktionssubsidier ökade med 38 % (15 miljarder dollar) från 2018 till 2019 och så långt detta år , har regeringarna utlovat åtminstone ytterligare 22 miljarder dollar till produktion av fossila bränslen genom sina COVID – 19 återhämtningspaket. De har också upphävt miljöregleringar, sänkt skatter och tillhandahållit gynnsam finansiering av vidmakthållen och ökande produktion.”

I figur 3.1 i tredje kapitlet redovisas G 20-ländernas offentliga penningåtaganden till fossila bränslen och ren och annan energi i återhämtningspaketen med eller utan krav på villkor på omställning. USA svarar för avgjort största bidragen med 100 miljarder dollar till energibolagen och där saknar över 70 procent krav på omställning. De fossila bolagens politiska satsningar gav tydligen utdelning i USA. Detta är illavarslande med tanke på att planeten måste snabbt bli fossilfri för att den globala uppvärmningen ska kunna begränsas till Parisavtalets mål om 1,5 grader.

Rapporten anger också sex områden för åtgärder, på nationell och global nivå som regeringarna kan agera på . Bl a behöver alla subventioner för fossila bränslen avvecklas - snabbt. Men innebörden av regeringarnas svar på COVID -19 pandemin är kontraproduktiv. ”Som ett resultat världens planer för produktionen av fossila bränslen är oförenliga med begränsningen av uppvärmningen till 1,5* C eller 2* C.”

11. Svenska banker finansierar oljeutvinning i Arktis med nära 100 miljarder kronor

Den globala uppvärmningen är dubbelt så hög i Arktis som det globala genomsnittet. Isarna blir tunnare och smälter bort i snabb takt. Olje- och gasindustrin vädrar morgonluft. President Trump ville som bekant köpa Grönland av Danmark 2020, men när han fick klart för sig att Danmark inte var intresserat, ställde han in det stundande statsbesöket i landet.

Fair Finance Guide Sverige avslöjade den 12 december 2020, att svenska banker satsar nära 100 miljarder kronor i form av lån och investeringar i Arktis för utvinning av olja och gas.

”Allra mest satsar **SEB** med knappt 34 miljarder kronor, som också är den bank som rankas lägst i årets granskning av bankernas hållbarhetsriktlinjer. Sedan följer **Nordea** med cirka 28 miljarder och **Danske Bank** med knappt 20 miljarder.” För **Swedbank** redovisas cirka 15 miljarder kronor. ”I början av 2020 beslutade Handelsbanken att rensa ut alla fossilbolag ur i princip samtliga investeringar , framför allt ur sina fonder.

Även Länsförsäkringar och Skandia har börjat utesluta stora oljebolag under 2020. Däremot saknar samtliga stora banker en policy som förbjuder stöd till oljeutvinning i Arktis. **Ekobanken** och **JAK Medlemsbank** säger helt nej till att ge lån till fossilbolag.”

”Störst utlåning på totalt 41 miljarder kronor har de fyra bankerna gett till norska oljebolaget Aker BP som har flera utvinningslicenser i Barents hav nära polarisen och naturreservatet Björnön söder om Svalbard. 25 miljarder har också gått till svenska bolaget Lundin Energy som har flera utvinningslicenser i Barents hav och redan provborrar i området.”

Man kan inte annat än instämma i kommentaren : ”Att bankerna fortsätter finansiera oljebolag som utvinner i Arktis är anmärkningsvärt. Om vi ska kunna leva upp till klimatmålen och undvika katastrofala klimatförändringar måste oljan stanna i marken. Arktis miljö är dessutom extremt känslig och ett oljeutsläpp vore förödande, säger Jakob König, projektledare på Fair Finance Guide.”

FN:s Emissions Gap Report 2020 är tydlig om problematiken. ”Olja och särskilt gas driver i ökad utsträckning tillväxten av de globala utsläppen med gas som den största bidragsgivaren till fossila CO₂-utsläppen (Peters et al. 2020).”

När Naturskyddsföreningen kräver lagstiftning mot bankers finansiering av fossila investeringar är regeringen passiv – liksom oppositionen. ”Lagstiftning ska dock endast ses som en sista utväg, anser Bolund.

- En snabbare och en bättre väg borde vara att bankerna själva inser vad som är framtidsinvesteringar, säger han, men tillägger att både tiden – och regeringens tålamod - för att bankerna själva ska förändra sig är kort.” SvD 4/2 -21

Användningen av fossila bränslen kol, olja och naturgas måste upphöra för att utsläppen av växthusgaser till atmosfären ska sluta och den globala uppvärmningen stanna vid 1,5 grader och hindra katastrofala klimatförändringar med ödeläggande konsekvenser för livsbetingelserna på planeten. Den rika världen som har den enorma, ackumulerade klimatskulden måste gå före och helt ställa om redan till 2030, för den fattiga världen som drabbas värst av klimatförändringarna måste få längre bromssträcka, om världen ska kunna nå noll-utsläpp 2050 och den globala uppvärmningen begränsas till 1,5 grader.

12. Gapet mellan utsläpp förenliga med Parisavtalets mål och beräknade utsläpp med hänsyn till ländernas klimatplaner – klimatåtgärderna behöver femfaldigas

I detta avsnitt redogörs för FN:s beräkning av gapet mellan uppskattade framtida utsläpp av växthusgaser om länderna fullföljer sina klimatplaner och de globala utsläppsnivåer till minsta kostnad som är förenliga med Parisavtalets mål att begränsa den globala uppvärmningen till väl under 2* C och helst 1,5* C. Beräkningen görs årligen från 2010 av forskare till FN:s miljöprogram UNEP. Studierna som beräkningar vilar på anges. Den senaste heter Emissions Gap Report 2020.

I kapitel 3 konstaterar forskarna : ”Utsläppsgapet är oförändrat jämfört med 2019 vilket betyder att länderna behöver förstärka sina klimatplaners ambitioner dramatiskt, speciellt trefaldigt för att uppnå 2 gradersmålet och mer än femfaldigt för att uppnå 1,5 gradersmålet.

Det är två skäl till att gapet inte har förändrats. För det första, justeringarna av scenarierna för klimatplanerna har varit mindre betydande : som i november 2020, hade ingen av de större utsläpparna framlagt eller uppdaterat klimatplaner med starkare mål för 2030. Överhuvudtaget, uppdateringarna av målen för klimatplanerna från 2019 förväntas minska de totala utsläppen med mindre än 1 procent (sektion 3.2.2). För det andra, inga nya 1,5 graders, 1,8 graders och 2,0 graders scenarier har tillförts beräkningen sedan 2019.”

Otillräckligheten i ländernas nuvarande ovillkorliga klimatplaner innebär, även om de fullföljs, att den globala uppvärmningen når över 3 grader vid sekelskiftet och fortsätter att öka sedan. ”De ovillkorliga klimatplanerna är förenliga med en begränsning av uppvärmningen till inte mer än till

3,2* C (intervall 3,0-3,5* C) vid slutet av århundradet (med 66 procents sannolikhet). ” Och fortsätter utsläppen enligt rådande scenario stabiliseras inte den globala uppvärmningen vid 2100 utan den fortsätter att öka därefter.

Klimatrapporten från FN:s klimatpanel IPCC den 8 oktober 2018 tog speciellt upp effekter av en global uppvärmning på 1,5 grader. Konsekvenserna är förödande vid en högre global uppvärmning på 2 grader. Se min artikel 2019-03-25.

En fördubbling av den globala uppvärmningen får katastrofala följder för klimatet och livsbetingelserna.

IPCC:s specialrapport från 2018 ”uppskattade att den återstående kolbudgeten som startade från 2018 och var förenlig med begränsningen av uppvärmningen till 1,5 grader (med 50-66 procents sannolikhet) till omkring 320- 480 miljarder ton CO 2”.

Med en ”början från 2018 – års globala CO 2 utsläpp på 41,6 miljarder ton CO 2 (Le Quéré et al. 2018) och med antagande av en rätlinjig bana till 2030 så medför ländernas rådande ovillkorliga klimatplaner ackumulerade utsläpp på omkring 510 miljarder ton CO 2 (intervall 495-528 miljarder ton CO 2).

Slutsatsen blir : ”Rådande klimatplaner uttömmar helt kolbudgeten som begränsar uppvärmningen till 1,5 grader och reducerar starkt återstående budgetar för begränsningar till väl under 2 grader, utan att göra något framsteg mot att föra de globala koldioxidutsläppen närmare netto-noll.” ...

”Nuvarande klimatplaner misslyckas att vända den långsiktigt uppåtgående trenden för utsläppen, vilket lämnar inget tvivel om att rådande klimatplaner är helt otillräckliga för att uppnå klimatmålen i Parisöverenskommelsen.”

Världen länder måste alltså minst femfaldiga de klimatåtgärder som de har utlovat under Parisavtalet för att den globala uppvärmningen ska begränsas till 1,5 grader.

Rapporten visar också, att ”under de senaste decenniet har de fyra största utsläpparna (Kina, USA, EU 27+UK och Indien) svarat för 55 procent av de totala utsläppen av växthusgaser bortsett från LUC /markanvändningsförändringar/. De topp sju utsläpparna (inkluderande Ryssland, Japan och internationella transporter) har svarat för 65 procent och G20-medlemmarna för 78 procent.”.

Rapporten konstaterar också, att de rika länderna har högre konsumtionsbaserade utsläpp, dvs utsläpp som fördelas efter var varor köps och konsumeras snarare än var de produceras, än deras områdesbaserade utsläpp. ”Oswald et al. (2020) beräknar att hushåll som tillhör de topp 10-procenten av inkomsttagarna använder omkring 45 procent av all energi för landtransporter och omkring 75 procent av all energi för flyg, jämfört med 10 procent respektive 5 procent för de fattigaste 50 procenten av hushållen.”

13. Från Kyotoavtalet 1997 till Parisavtalet 2015 – spelet bakom kulisserna

I min artikel **2018-04-23** : ”Kraftfulla klimatåtgärder så att utsläppen av växthusgaser kan inte vänta längre !” redogjorde jag för USA:s, EU:s och Kinas uppbrott från Kyotoavtalet 1997 och deras krav på utsläppsminskningar för de utvecklade länderna och förskjutning av gränsen för måluppfyllelse från 2020 till 2030, så att kraftfulla klimatåtgärder kunde skjutas på. ”I ljuset av Wikileaks avslöjande av hemliga dokument, bl a ambassadrappporter, som en rad stora tidningar i världen tagit del av och publicerade , framgick spelet bakom kulisserna för att ändra linje och skjuta på kraftfulla

klimatåtgärder. Svenska Dagbladet publicerade den 21 och 23 februari 2011 en del av materialet som hade svensk anknytning och det framgick på min hemsida i min artikel **2011-10-06** : "Klimat- och miljösituationen förvärras i snabb takt. Penningekonomi och Hållbar ekonomi".

Spelet bakom kulisserna började 2006 sedan regeringen Reinfeldt kommit till makten och USA:s dåvarande ambassadör Michael Wood trodde att den svenska regeringen kunde ändra på den negativa bilden av USA:s klimatpolitik och kontaktade därför regeringen.

Ett genombrott kommer 2009. "Näringsminister Maud Olofsson träffar USA:s nya energiminister Steven Chu och president Obamas klimat- och energisamordnare Carol Browner. USA vill spela bort betydelsen av år 2020 och skjuta tidpunkten framåt i tiden. Naturligtvis är avsikten, att också tidsmässigt kunna skjuta på kraftfulla klimatåtgärder."

"Det var under det svenska ordförandeskapet 2009 i EU som EU och Sverige bytte fot i förhållande till utvecklingsländerna och Kyotoavtalet. Det skedde vid klimatförhandlingarna i Bangkok i september 2009 som EU deklarerade 'att unionen inte vill gå med på någon förlängning av Kyotoavtalet'. DN 18/12 -09."

Uppbrottet från Kyotoavtalet till Parisavtalet är ett resultat av en lång process. Huvudaktörer är USA och EU som tillsammans med lierade sig med Kina. Den 12 november 2014 slöts en överenskommelse mellan USA:s president Barack Obama och Kinas president Xi Jinping "om att USA ska minska koldioxidutsläppen med 26-28 procent av nivån som rådde 2005 senast år 2025 och att Kina inte längre ska öka utsläppen efter 2030 och dessutom fram till dess producera 20 procent av sin energi från källor som inte släpper ut kolväten. Avtalet kallas historiskt av Vita huset." DN 13/11 -14

Att Kina, världens största utsläppare av växthusgaser fick klartecken att fortsätta att öka utsläppen till år 2030 är i själva verket en skandal. Kina "offrar folkhälsan genom luftföroreningarna,, fiskar ut haven, flyttar ut sina positioner i Syd kinesiska havet i strid med internationell rätt och kränker mänskliga rättigheter, bland många svensken Gui Minhai, som Internationella Pen kräver frigivande av i ett upprop, DN 21/12 -18."

Avtalet 2014 mellan de båda stormakterna, som är de största utsläpparna, blev sedan det fundament som klimatavtalet 2015 i Paris står på, varvid den kinesiska eliten fick förnyad acceptans och USA blev inte heller bunden under internationell rätt vad gäller reduktioner av utsläppen av växthusgaser och finansiering av de 100 miljarder dollar årligen från 2020 som de fattiga länderna hade utlovats vid klimatkonferensen 2009 i Köpenhamn av de rika länderna genom President Obamas dåvarande utrikesminister Hillary Clinton.

Att krav på utsläppsminskningar angivna i procent och årtal försvann från de tidigaste utkasterna till nytt klimatavtal, SvD 14/12 -15, var eftergifter till bl a Kina och USA. USA kunde ju "omöjligen binda sig under internationell rätt" enligt utrikesminister John Kerry.

Barack Obama gav efteråt ett enastående prov på sin retorik som media okritiskt återgav : " 'Det här ingen kamp som ett enskilt land, oavsett hur starkt, kan föra ensamt. Någon gång kanske vi kan titta tillbaka på den här stunden och se det som tillfället då vi bestämde oss för att rädda vår planet', sade Obama enligt nyhetsbyrån AP." SvD 4/9 -16

Men halterna växthusgaser i atmosfären fortsätter att nå nya rekordnivåer och likaså den globala uppvärmningen efter Paris 2015, vilket har visats tidigare.

14. EU:s klimatmål och -planer - ett haveri

Den 11 december 2020 enades Europeiska rådet, som består av stats- och regeringscheferna från de 27 medlemsländerna, om att ersätta målet om 40 procents utsläppsminskning med ett mål om 55 procents minskade utsläpp till år 2030 jämfört med 1990 års nivå. DN 12/12 -20 En brasklapp fogades till beslutet som urvattnade den gemensamma klimatpolitiken : utsläppsminskningarna ska ske ”på ett sätt som tar hänsyn till medlemsstaternas olika startpunkter och specifika nationella omständigheter”. Det skapades ett större svängrum för Polen, Tjeckien och andra som bromsar. Målet om 55 procents utsläppsminskning gäller bara EU som helhet , inte varje enskild medlemsstat. Ökad användning av naturgas - som också är ett fossilt bränsle - blev också tillåten ”för att minska sina totala koldioxidutsläpp”. Det är också ett klartecken till Tyskland och ett rättfärdigande av den nya gasledningen Nordstream 2 med mer naturgas. Dessutom utlovades medel som bekostas av EU-kommissionen till handeln med utsläppsrätter EU ETS så att utsläpp av växthusgaser finansieras utanför systemet , vilket är kontraproduktivt så att fortsatta utsläpp gynnas.

EU:s nya mål är ett nettomål och ett nytt avdrag införs för ”kolsänkor”, upptag av koldioxid som görs av skog och mark. Det får dras av för första gången, vilket innebär att 55 procents målet kan innebära faktiska utsläppsminskningar som är betydligt lägre, ända ner till 50,5 procent enligt miljörelsen. Det viktigaste saknas, nämligen de konkreta planerna och faktiska åtgärderna som minskar utsläppen tillräckligt i förhållande till 1,5 graders målet.

Polen får sin el till 80 procent av kol. Och Polen fortsätter att bygga ut en gruva i Turow i anslutning till ett kolkraftverk i gränstrakterna till både Tjeckien och Tyskland. Luftkvaliteten försämras för bl a tiotusentals tjeckier och grundvattennivåerna sjunker. Planen är att gruvan ska drivas till 2044 och förra året gav den polska regeringen tillstånd att expandera gruvområdet. Missnöjet har lett till att den tjeckiska regeringen ska stämna Polen vid EU-domstolen. DN 24/2 -21

EU:s klimatpolitik är helt otillräcklig för uppfyllandet av Parisavtalet, men ordföranden i Europeiska rådet , Charles Michel lade ut en triumferande tweet : ”Europa är ledaren i kampen mot klimatförändringarna”.

14.1 Tysklands och EU: s utökade beroende av Ryssland genom fördubblad rysk naturgas med Nordstream 2

I min artikel **2019-03-25** : ”Stoppa utsläppen av växthusgaser – nollutsläpp 2030 !” redogjorde jag utförligt för Tysklands och EU:s utökade samarbete med Ryssland om rysk naturgas, som är ett fossilt bränsle, och som gör Tyskland och EU mer beroende av Ryssland – trots retoriken om motsatsen – och undandrar det angripna Ukraina från transitinkomster.

”Rysk gas går sedan 2011 från västra Ryssland till norra Tyskland genom gasledningen Nordstream 1 på Östersjöns botten. Genom den nya gasledningen Nordstream 2 som byggs parallellt kommer mängden naturgas från Ryssland att fördubblas som ersättning för den förtida avvecklingen av kärnkraften och för den långsamma utfasningen av brunkolskraften. Ryssland och Tyskland försvagar därmed Ukrainas ställning som transitland för rysk naturgas, samtidigt som Rysslands aggression fortsätter genom den folkrättsstridiga annekteringen av Krim och kriget i östra Ukraina, Donbassområdet.

USA, som har blivit ledande exportör av flytande naturgas (LNG) och som kan räkna med Polen som transitland för en kraftig expansion av amerikansk gas, har ett uttalat strategiskt mål att stoppa

Nordstream 2 och är starkt mot EU som låtit Tyskland få avgörandet.”

Några dagar före jul 2019 undertecknade president Donald Trump den årliga försvarslagen och ”den särskilda lagen för energisäkerhet i Europa (Protecting Europe:s Security Act of 2019, PEESA). Konsekvensen blev en chock på andra sidan Atlanten. Lagarna innehöll ett hot om sanktioner mot alla företag som medverkar till att slutföra Nord Stream 2 .

Projektet var i det läget i det närmaste slutfört. Nu avbröts arbetet samma dag som Trump undertecknade de båda lagarna.” SvD 2/1 -21

Under augusti försökte den ryska säkerhetstjänsten, FSB mörda Putins främste kritiker Aleksej Navalny med nervgiftet novitjock. När Navalny kom tillbaka till Ryssland blev han arresterad och dömd till 2 år och 8 månader i fängelse utifrån en tidigare villkorlig dom som Europadomstolen för mänskliga rättigheter tidigare ogiltigförklarat. Enligt Ekot den 17 februari kräver Europadomstolen att Aleksej Navalny omedelbart ska frigges.

Dessa uppenbara brott mot mänskliga fri- och rättigheter borde föranleda Tyskland och EU att stoppa hela gasprojektet och bli oberoende av Ryssland såsom retoriken påkallar. Men så är inte fallet i verkligheten.

” **Politiskt kan Nord Stream** räkna in fortsatt stöd från den tyska regeringen. I en intervju med nyhetsbyrån RND har Tysklands utrikesminister Heiko Maas sagt att han utgår från att Nord Stream 2 kommer att slutföras : ‘ Frågan är bara när ’ .

Även EU-kommissionen står bakom gasprojektet. På samma dag som presidentvalet i USA – den 3 november – skrev ordföranden Ursula von der Leyen, tidigare tysk försvarsminister, i ett brev till tyska EU-parlamentariker att kommissionen ‘noga följer ‘pågående juridiska aktiviteter från den amerikanska sidan :

- Kommissionen motsätter sig å det bestämdaste ensidiga sanktioner mot europeiska företag som gör legitima affärer. Sådana åtgärder är oacceptabla och står i kontrast till internationell lag.” Se Jonas Gummessons artikel på Nyheter Världen i SvD 2/1 -21

Bakgrunden är, att 14 länder får mer än 50 procent av sin gas från Ryssland och att behovet av naturgas, som är ett fossilt bränsle som avger växthusgaser, ökar – trots att det borde avvecklas.

”Enligt Nord Streams 2:s beräkningar kommer EU:länderna att behöva öka importen av gas med 120 miljarder kubikmeter gas om året till 2035. Nord Stream 2 ska stå för 55 miljarder kubikmeter om och när ledningarna tas i drift. Tillsammans kan Nord Stream 1 och 2 leverera det dubbla, 110 miljarder kubikmeter till Europa .” SvD 2/1 – 21

President Joe Bidens övergångsteam gav kort efter valet ett ”uttalande om att ‘president Biden kommer att fortsätta att stärka Europas energiberoende ‘ och att han ser Nord Stream 2 som en ‘ fundamentalt dålig idé ’ , samma språkbruk som han använde som vicepresident. ” SvD 2/1 -21

Vid ett besök i Stockholm i augusti 2016 och i samtal med statsminister Stefan Löfven tog Biden och amerikanska UD upp EU:s energiberoende av Ryssland och Nord Stream 2 :s konsekvenser för Ukraina. Men i juni 2018 godkände den svenska regeringen sträckningen av gasledningen genom svensk ekonomiska zonen. EU överlät sedan, som sagt , till Tyskland att fatta beslut om avtalet om Nordstream 2. SvD 2/1 -21

Den nya amerikanska administrationen vill att Tyskland och EU stoppar bygget av Nordstream 2.

”Kravet framförs av USA:s ambassadör i Tyskland Robin Quinville. I en intervju för tyska Handelsblatt kallar han ledningen för Kremles ’ politiska verktyg ’.

Att införa ett moratorium för bygget skulle skicka en stark signal till Ryssland om att Europa inte accepterar Rysslands ’ pågående ondsinta uppförande ’, säger diplomaten.” TT – AFP SvD 6/12 -20

”En rad östeuropeiska länder är motståndare till gasledningarna. Tjeckien, Ungern, Polen, Slovakien, Rumänien, Estland, Lettland, Litauen och Kroatien skrev i ett tidigt skede under ett gemensamt protestbrev till EU-kommissionen.” SvD 2/1 -21

När utrikesminister Ann Linde utfrågades den 7 februari i SvT:s Agenda om ett stopp för Nordstream 2 som en sanktion mot Ryssland med anledning av den ryska regimens mordförsök och fängslande av Aleksej Navalny, ställde sig utrikesministern helt oförstående för det skulle ”gå mot Tyskland”. Det säger något om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken i EU, GUSP och den svenska självständigheten.

I början av februari 2021 återupptog ryska Gazprom arbetet med rörläggningen. Knappt 74 av ledningens 1230 kilometer återstod och rören närmar sig snabbt Tyskland. Kritiken mot Tyskland tilltar. President Joe Biden fortsätter med den amerikanska kritiken om ’en dålig deal för Europa ’. ”Ur ett amerikanskt perspektiv innebär Nord stream 2 att EU utökar sitt beroende av Ryssland - och samtidigt - minskar sitt energiimport från USA. En dålig deal för amerikanerna, alltså.

USA:s utrikesminister Antony Blinken informerade vid ett privat möte den 23 mars med Tysklands utrikesminister Heiko Maas, att ”flera av de företag som arbetar med Nordstream 2 riskerar att bli föremål för amerikanska sanktioner om verksamheten kring slutförandet av gasledningen fortsätter.”

”**Skarp kritik mot projektet** kommer även inifrån EU . ’ Nord stream skapades för att sabotera Europas energisäkerhet ’, skriver Polens utrikesminister i en debattartikel i tidningen Politico tillsammans med sin ukrainska motsvarighet. I januari krävde Europaparlamentet att projektet stoppas, efter att Ryssland fängslat demonstranter som visat sitt stöd för oppositionspolitikern Aleksej Navalny.”

Men den tyska regeringen har inte backat och förbundskansler Angela Merkel upprepar envist ”att gasledningen är ett rent affärsmässigt projekt .”

Ungdomar engagerade i Fridays for Future-rörelsen protesterar mot Nordstream 2 i staden Schwerin i norra Tyskland. DN 15/3 -21, TT-Reuters SvD 25/3 -21 Se också SvD 14/2 -21

På mötet den 22 februari 2021 med utrikesministrarna i EU fick förslaget att stoppa Nordstream 2 som en sanktion mot Ryssland för mordförsöket mot och fängslandet av Aleksej Navalny inte gehör. Utrikesminister Ann Linde tog upp kravet på att stoppa Nordstream 2 – som en majoritet i riksdagens EU-nämnd ställt – trots motstånd från regeringspartierna S och MP.

” - Alltså är det Sveriges position, säger Linde, som dock inte fick mycket gehör inne på mötet.

- Det var flera länder som påpekade att de ansåg det olämpliga att ta upp det, eftersom det (Nordstream) handlar om energifrågor och att man inte ska sanktionera – som någon sade – 150 europeiska företag och rikta sanktioner som slår mot Europa och Tyskland, säger utrikesministern.” SvD 23/2 -21

Genom Nordstream 1 och 2 fastnar EU också i ett beroende av fossila bränslen och EU:s trovärdighet att uppfylla Parisavtalet förloras och EU blir ännu mer beroende av Ryssland. EU:s oförmåga att stå upp mot systematiska brott mot mänskliga fri- och rättigheter är skrämmande.

14.2 EU träffar investeringsavtal med Kina utan krav på klimatåtgärder och respekt för mänskliga fri- och rättigheter

Den 29 december 2020 träffade Kinas högste ledare Xi Jinping, EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen, Europeiska rådets ordförande Charles Michel och ledaren för EU:s ordförandeland, Tysklands förbundskansler Angela Merkel en överenskommelse om ett så kallat investeringsavtal som ska göra det lättare för europeiska företag att verka i Kina och lättare för kinesiska företag att verka i EU. Med på mötet var också Frankrikes president Emmanuel Macron utan att ha ett formellt EU-uppdrag men som tillsammans med den verkliga ledaren, förbundskanslern för den starkaste ekonomin, leder EU och har hårdast insisterat på avtalet med Kina. Avtalet ska sedan ratificeras i EU.

Bristerna gäller inte bara de otillräckliga åtgärderna i Kina mot utsläppen av växthusgaser utan också nedmonteringen av demokratin i Hongkong och utnyttjandet av tvångsarbetare från uppfostringsläger i Xianjiang som ska enligt en rapport från Australien Strategisk Policy Institute ha arbetat även för Volkswagen. Brotten mot mänskliga fri- och rättigheter, t ex mot uigurerna som människorättsorganisationer som Human Rights Watch har rapporterat om, finns det inga sanktioner mot i investeringsavtalet. Detta framgår av en stor artikel, EU i rävsax om Kina : ”Avtalet är naivt” av Therese Larsson Hultin, Tomas Lundin och Teresa Küchler i SvD 3/2 -21

”Till skillnad från vanliga handelsavtal finns det inte i investeringsavtalet mellan Kina och EU några kapitel om tvistelösning eller sanktioner för den som inte håller sin del av överenskommelsen . Och i avtalstexten , som släpptes i fredags, står det bara att Kina´ på eget initiativ kontinuerligt och ihärdigt ska sträva efter att ratificera de grundläggande ILO-texterna ´.”

Vad som lockar EU är den kinesiska marknaden med 1,4 miljarder människor - nästan hälften tillhörande en köpstark och växande medelklass som kan innebära nya affärsmöjligheter. Den ”nya sidenvägen” har öppnat för godstågen mellan Asien och Europa med slutstation i Duisburg, Europas största inlandshamn i industritäta tyska Ruhrområdet.

Kina har gått om USA som Tysklands största handelspartner och bilförsäljningen är central. ”För Volkswagengruppen, som 2020 hade över 41 procent av sin globala bilförsäljning i Kina – över 3,8 miljoner bilar - är landet överlevnadsviktigt . Samma sak gäller för BMW som sålde 38 procent och Mercedes - Benz som sålde 35 procent av sina bilar på den kinesiska marknaden.

Och det är bara början.

Omsättningen i Kina kan om tio år ha närapå fördubblats till 9 miljoner bilar. Ett investeringsavtal som skapar stabila relationer är därför helt avgörande för Tyskland, säger bilexperten Ferdinand Dudenhöffer.”

De nationella parlamenten och EU-parlamentet kan fortfarande blockera avtalet.

”Ordföranden i den stora liberala partigruppen i EU-parlamentet , belgaren Guy Verhofstadt, har redan lovat motstånd . Som han uttryckte det i ett pressmeddelande :

- EU-parlamentet kommer aldrig att ratificera avtalet utan bevis på att människorättssituationen för Hongkongbor, uigurer och tibetaner förbättras.” SvD 3/2 -21

I samband med H&M:s bojkott mot bomull från Xinjiang-provinsen på grund av tvångsarbete för uigurerna och den kinesiska regimens repressalier mot H&M:s försäljning i Kina lovar statsminister Stefan Löfven på en pressträff via webben efter EU-toppmötet den 25 mars, att vi viker oss aldrig om mänskliga rättigheter.

” - Jag tycker att det är väldigt bra att företagen tar ansvar för löntagarnas villkor runt om i världen, att löntagare behandlas med respekt. Det är därför som EU också i investeringsavtalet med Kina (som undertecknades preliminärt i december) skrev in att Kina bör ratificera viktiga ILO-konventioner. ...”

Som framgått ovan finns inte ens denna föga förpliktande mening i investeringsavtalet. Något krav på respekt för mänskliga rättigheter finns överhuvudtaget inte i avtalet. När statsministern får en direkt fråga om avtalets framtid, då ska mänskliga rättigheter balanseras /mot annat, andra intressen eller dylikt/ och talet om att aldrig vika ner sig är glömt.

” - Det är flera som pratat om att det här avtalet inte bör skrivas på , men jag anser att vi måste hålla i balansen, säger statsministern.” TT SvD 27/3 -21

14.3 Sveriges otillräckliga klimatpolitik – besluta att upphöra med utsläppen senast 2030 !

Redan år 2015 bedömde forskare att för att den globala uppvärmningen inte ska överstiga 1,5 grader måste planeten ha nollutsläpp kring 2050 och på vägen dit ha globala utsläppsminskningar med 8-9 procent per år. SvD 14/12 -15 Rika länder som Sverige - och EU – måste gå före och ha nollutsläpp redan 2030, för de fattiga länderna som drabbas värst av klimatförändringarna måste få en längre bromssträcka. Inget av detta händer och EU schackrar ju i stället med siffrorna.

Enligt senaste årliga svenska officiella statistik för utsläpp av växthusgaser i Sverige var 2019 de ”totala utsläppen 50,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket innebär en minskning om 2,4 procent jämfört med föregående år . För att nå det långsiktiga klimatmålet om nettonollutsläpp till 2045 krävs en genomsnittlig minskningstakt med 6-10 procent per år. Till 2045 ska utsläppen minska ned med minst 85 procent och jämfört med 1990 har utsläppen nu minskat med 29 procent.2 ” Naturvårdsverkets pressmeddelande 2020-12-15

Jag återkommer i slutet att kolbudgetar är nödvändiga för styrning av ekonomin så att klimatmålen uppnås.

15. Kinas och USA:s klimatplaner

Enligt Parisavtalet skall länderna ”förhöja” sina klimatplaner vart femte år , dvs första gången 2020, sedan stormakterna hade avvisat tätare höjningar. Hösten 2020 meddelade president Xi Jinping i ett tal i FN:s generalförsamling att ”Kinas utsläpp ska nå sin topp 2030 för att sedan bli koldioxidneutrala till år 2060.” Det som var nytt var 2060-målet. Båda målen är urdåliga. Världens största utsläppare är inget annat än en klimatbehov som förtjänar all kritik. Det framgår också av nästa otillräckliga utspel.

På klimatoppmötet den 12 december 2020 gav Kina besked ”om uppdaterade nationella åtaganden till 2030, framför allt en ökning av andelen icke-fossila bränslen från 20 till omkring 25 procent.”
TT SvD 18/1 -21

Det betyder, att fortfarande kommer enorma mängder växthusgaser att släppas ut då 75 procent av Kinas massiva och tilltagande energiproduktion kommer från användningen av fossila bränslen. Det är oförsvarligt och borde föranleda införande av klimatavgifter (klimattullar) på varor från sådan produktion.

Det Helsingforsbaserade forskningsinstitutet Center för research on energy and clean air (Cea) skriver i en rapport att ”Kina måste sluta bygga nya kolkraftverk om landet ska nå sitt mål att bli koldioxidneutralt till 2060”. Kinas nuvarande planer är att utöka kolkraftkapaciteten till omkring 1300 gigawatt. SvD 21/11 -20

Inte nog med det i det så kallade kinesiska Bälte- och väginitiativet (BVI) från 2013 med omkring 70 deltagande länder investerar Kina ”utanför landets gränser mer pengar i kolkraft än något annat land . Som en del av BVI är Kina involverat i kolkraftprojekt i 25 länder.” Håkan Lindgren :
Under strecket. SvD 11/2 -21

Att olje-, gas- och kolindustrin stod framgångsrikt bakom republikanska partiet och Donald Trump är välbekant. Joe Biden lovade ”radikala etiska reformer” för att ta itu med den korruption som frodades under president Donald Trump.

Men Joe Biden tog i valrörelsen inte avstånd från den stora utvinningen av olja genom ”fracking” från oljesand som också förstör miljön. Och när han som president utfärdade dekret om att nya rättigheter för olje- och gasutvinning på federal mark ska stoppas, finns däremot sådana möjligheter kvar på privat mark. Bidrag till bolag som bedriver handel med fossila bränslen minskar – men upphör inte inte. SvD 1/2 -21

Det behövs också ett starkt tryck underifrån från miljörörelsen för att politiken ska stora steg framåt i överensstämmelse med målen i Parisöverenskommelsen, som Joe Biden anslöt USA till genom ett dekret under sin första arbetsdag som president.

De stora möjligheterna i USA att erhålla bidrag från företag och personer till de påkostade presidentvalskampanjerna kan skapa beroendeförhållanden.

Det är kotym att USA:s största företag donerar pengar till nyvalda presidenter. Många av de stora teknikföretagen har donerat miljontals dollar till Biden. En imponerande fyrverkeriuppvisning i slutet av Bidens installationsceremoni finansierades av Google . Även Amazon , Qualcomm och Microsoft bidrog. DN 29/1 -21

”**Joe Biden har gjort** klart att han vill vara Trumps ideologiska motsats. Men när det gäller intima relationer med USA:s teknikjättar står Bidens administration snarare för en kontinuitet. Under såväl Barack Obamas som Trumps tid i Vita huset bjöds teknikföretagens ledare, som Tim Cook på Apple, Mark Zuckerberg på Facebook och Eric Schmidt på Google, ständigt in för luncher och privata samtal.

Dessa relationer ger dem chanser att påverka Washingtons lagstiftning eller få lukrativa federala kontrakt. I ett privat telefonsamtal som avslöjades av affärssajten CNBC i veckan säger Microsofts vd Brad Smith att donationerna till politiker innebär en chans för teknikföretagen att ’lyfta på luren’ och ’be om hjälp’ från Washington när som helst.” DN 29/1 -21

”Dagen efter presidentvalet började rösträkningen tyda på att Joe Biden skulle kunna vinna. Handlarna på Wall Street såg särskilt en aktie rusa : Facebook. Bara på onsdagen steg kursen 8 procent.” SvD 7/11 -20 Det säger något om förväntningarna. Å andra sidan finns en växande progressiv rörelse som stod bakom Bidens seger och som kräver förändringar på allvar. Det mesta som kommit från Biden är återställare efter Trump.

Efter installationen den 20 januari 2021 skrev president Joe Biden på en rad presidentorder förutom återinträdet i Parisavtalet. Drar tillbaka de lättnader i restriktioner för utsläpp som omfattar den inhemska bil- och lastbilsindustrin. Temporärt stopp i försäljningen av leasingavtal för olje- och gasborrning i viltreservatet Arctic National Wildlife Refuge i Alaska. Återetablera en arbetsgrupp som granskar de sociala kostnaderna som växthusgaser medför. Stopp för den omstridda oljeledningen Keystone XL som skulle transportera 800 000 fat olja per dag från kanadensiska Alberta till raffinaderierna vid Mexikanska golfen och som Kanada redan signalerat att det kommer ta strid för. DN 22/1 -21

Den 27 januari utfärdade president Joe Biden en rad presidentorder på klimat- miljöområdet. ”Inrikesdepartementet får i uppdrag att pausa tillståndet för oljeledning på statlig mark i väntan på att dess effekter på klimatförändringar utreds. En satsning på solenergi och vindkraft med målet att fördubbla den havsbaserade vindkraften till 2030. Samtidigt ska 30 procent av statliga områden på land och i hav skyddas mot exploatering.

Offentliga myndigheter , inklusive försvaret, ska byta ut fossildrivna fordon mot eldrivna.” DN 29/1 -21

Enligt Joe Bidens klimatprogram ska USA bli koldioxidneutralt 2050 och ha en fossilfri energisektor till 2035. DN 22/1 -21

USA ska i april i år inkomma med sin förhöjda klimatplan till FN. Den tidigare klimatplanens löfte om att utsläppen ska vara 26-28 procent lägre år 2025 än 2005 är helt otillräckligt och borde höjas i linje med 1,5 graders målet.

Enligt FN:s klimatpanel IPCC är det mycket bråttom med kraftfulla klimatåtgärder i världen. ”Om utsläppen fortsätter i 2018 års takt, är koldioxidbudgeten för att klara 1,5 gradersmålet slut om mindre än sju år.” DN 12/2 -21 Det är ett klimatnödläge.

16. Klimatnödläge - de otillräckliga klimatplanerna

Den 6 november 2019 kom nyheten att oktober 2019 var den varmaste oktobermånaden som någonsin har uppmätts . Samma dag skrev över 11000 forskare från 153 länder i artikeln ”World scientists warning of a climate emergency” i den vetenskapliga tidskriften Bioscience, att det har gått för långt och att de åtaganden som har gjorts i Parisavtalet för att hejda den globala uppvärmningen är helt otillräckliga.

”**Forskare har** en moralisk skyldighet att klart och tydligt varna för alla katastrofala hot och säga som det är . Baserat på denna skyldighet och de indikatorer vi presenterar här förklarar vi, med fler än 11 000 underskrifter från forskare över hela världen, att planeten jorden klart och entydigt står inför en nödsituation.”...

De skriver att deras och andras larm inte har mötts av tillräckliga åtgärder och att utsläpp av växthusgaser fortsatt ökar lavinartat och har förödande effekter på klimatet.”

Forskarna berömmar elever, som Greta Thunberg, som strejkar. TT SvD 7/11 -19 , Peter Alestig i SvD 7/11 -19 och DN 7/11 -19

Dessförinnan, den 9 oktober, hade nätverket C40, som består av 96 städer över hela världen , bl a Stockholm, enats om att utlysa klimatnödläge. DN 10/10 -19 TT SvD 21/10 -19

Den 28 november 2019 utlyste EU-parlamentet klimatnödläge och röstade för en resolution om att EU ska bli klimatneutralt 2050 inför FN:s klimatmöte den 2 december 2019. EU-parlamentet stödde även förslaget från EU-kommissionens tillträdande ordförande att EU minskar utsläppen med minst 55 procent till 2030, som tidigare behandlats, DN 29/11 -19, och som är långt ifrån tillräckligt för klimatkrisens lösning.

Enligt Parisavtalet ska medlemsländerna vart femte år med början år 2020 presentera ”förhöjda”, nationellt bestämda klimatplaner som FN sedan granskar och utvärderar med hänsyn till klimatmålen. Se bl a min artikel **2016-01-20** : ”Kritik av klimatavtalet i Paris 2015 – stoppa utsläppen av växthusgaser” på hemsidan.

När FN:s generalsekreterare António Guterres invigde FN:s klimattoppmöte i Madrid den 2 december 2019 uttryckte han ”frustration över att det går så långsamt att minska utsläppen av växthusgaser. Särskilt frustrerad är han över att de stora utsläpparna i världen inte gör tillräckligt.

- Utan fullt engagemang från de största utsläpparna kommer alla våra ansträngningar att undermineras, säger han inför delegater från nära 200 länder,” ...

” - De största utsläpparna måste göra mer, säger Guterres.

Till de största utsläpparna i världen hör Kina , USA, Indien, EU, Japan och Ryssland. ” TT DN 3/12 -19

I november 2020 skulle FN:s årliga klimatmöte, Coop 26, ha hållits i Glasgow, men det sköts upp till november 2021 på grund av pandemin. Under 2020 förväntades de nya mer ambitiösa klimatplanerna, NDC, ”Nationally determined contributions”.

Som tidigare redogjorts för : Om nuvarande åtaganden uppfylls kan den globala uppvärmningen bli omkring 3,2 grader till sekelskiftet och fortsätta att stiga och få katastrofala följder. Om 2graders målet ska nås, krävs att ländernas åtaganden trefaldigas och ska 1,5 gradersmålet uppnås krävs att de femfaldigas.

Till den **12 december 2020** kallade FN till ett digitalt toppmöte, Climate ambition summit, i Storbritannien. Färska siffror visar att koncentrationen av växthusgaser i atmosfären nu är rekordhög.

” - Klimatnödläget är här och vi kan inte slösa bort tid. Svaret på vår existensiella kris är att handla kvickt, beslutsamt, lägga i en högre växel och visa solidaritet mellan länder, säger FN:s generalsekreterare António Guterres.” SvD 25/9 -20

Fram till mötet hade drygt 70 länder skärpt sina klimatplaner. DN 12/12 -20

På mötet, som hölls på femårsdagen av Parisavtalet, uppmanade FN:s generalsekreterare världens ledare att utlysa klimatnödläge tills koldioxidneutralitet är uppnådd.

” **De nuvarande klimatmålen** är inte tillräckliga , sade FN:s generalsekreterare António Guterres

under lördagens digitala klimattoppmöte.

- Kan någon fortfarande förneka att vi står inför en dramatisk nödsituation, frågar sig Guterres retoriskt.
- Därför uppmanar jag samtliga ledare världen över att utlysa klimatnödläge tills koldioxidneutralitet är uppnådd, fortsätter han.” TT – Reuters DN 13/12 -20

Det är upp till stats- och regeringscheferna att vakna, för det brinner i knutarna.

17. Klimattoppmöte den 22 april 2021, FN-möte om biologisk 17-30 i maj 2021, FN:s klimatmöte 1-12 november 2021 och Internationellt toppmöte om miljö 1-3 juni 2022 i Stockholm

USA:s nya president Joe Biden, som före Donald Trump var åtta år vicepresident under Barack Obama, ska den 22 april i år arrangera ett internationellt klimatmöte med världens stora utsläppsländer. ”Då ska USA också presentera en uppdaterad och mer ambitiös version av de nationella åtagande, NDC, som alla länder inom Parisavtalet måste ha.” DN 29/1 -21

Kravet på klimatåtgärder har vuxit kraftigt i USA under Trumps tid. ”Enligt en undersökning från Pew research center anser två tredjedelar, 65 procent, av amerikanerna att den federala regeringen gör för lite för att stoppa klimatförändringen, och fyra av fem, 79 procent, vill se större satsningar på grön energi.” DN 22/1 -21

Det är upp till bevis för de stora utsläppsländerna att radikalt höja klimatplanerna och framför allt vidta kraftfulla klimatåtgärder. Det gäller alla rika länder, Vad blir det av löftet om 100 miljarder dollar årligen med början 2020 till de fattiga länderna från de rika länderna som ställdes ut av USA:s dåvarande utrikesminister Hillary Clinton, under president Barack Obama och vicepresident Joe Biden, vid klimatkonferensen 2009 i Köpenhamn på grund av klimatförändringarna ?

Den 17 till 30 maj hålls ett globalt FN: möte om biologisk mångfald i Kinesiska Kunming sedan ”FN:s expertpanel för biologisk mångfald, IPBES, har rapporterat att utrotningen av växt- och djurarter sker i en snabbare takt än någonsin tidigare i mänsklighetens historia. Upp till en miljon arter riskerar att försvinna – många redan inom det närmaste årtiondet.” DN 29/12 -20

FN:s stora klimatmöte, Cop 26, hålls den 1-12 november i Glasgow. Innan dess behöver regeringar föreslå och parlamenten besluta att förbjuda användning av fossila bränslen efter 2030 och presentera klimatplaner som är förenliga med en begränsning av den globala uppvärmningen till 1,5 grader. Det är hög tid att sluta att lämna över en skenad klimatskuld till kommande generationer med katastrofala följder för livet på planeten.

Sverige kommer att arrangera ett internationellt toppmöte om miljön den 1 till 3 juni 2022 i Stockholm femtio år efter Stockholmskonferensen – världens första miljömöte i FN-regi - som resulterade bl a i att FN:s miljöprogram UNEP bildades. DN 11/12 -20 DN 29/11 -19

18. En ny folkrörelse växer fram med ungdomen

I min artikel **2019-03-25** : ”Stoppa utsläppen av växthusgaser – nollutsläpp 2030 !” skrev jag under avsnitten ”13. En ny medvetenhet växer fram underifrån” och ”14. Barnen är framtiden” , om den växande unga folkrörelse som tog vetenskapen och klimatkrisen på allvar och demonstrerade fredligt mot frånvaron av tillräckliga klimatåtgärder förenliga med Parisavtalet och en begränsning

av den globala uppvärmningen till 1,5 grader.

”Den 20 augusti 2018 startade tonåringen Greta Thunberg en skolstrejk för klimatet på Mynttorget utanför Riksdagshuset i Stockholm. Det var ingen engångsföreteelse. Hennes skolstrejk fortsätter varje fredag. På en gång uppmärksammades klimatstrejken. I sitt linjetal den 10 september inför generalförsamlingen sade FN:s generalsekreterare António Guterres : ’ Förra veckan läste jag om 15 åriga Greta Thunberg. Efter Sveriges varmaste sommar någonsin bestämde hon sig för att strejka från skolan och sitta framför riksdagshuset för att få politiker att vakna i klimatkrisen. Hon vet att det är slutprat. Det är tid att agera.’ ” Idé & Kritik DN 5/10 -18

När världens ledare samlades den 23 september 2019 på ett toppmöte om klimatet i FN-skrapan i New York inledde FN:s generalsekreterare António Guterres ”mötet med att uppmana makthavare att komma med konkreta handlingar för klimatet.”

Sedan fick Greta Thunberg ordet och vände sig direkt till världens makthavare och ” kritiserade ledarna för att tänka på ekonomisk tillväxt i stället för att agera för klimatet.

- Hur vågar ni titta bort, komma hit och säga att ni gör tillräckligt när lösningarna inte finns på plats ?

Greta Thunberg menade att vetenskapen varit kristallklar i 30 år, och att de stulit både hennes drömmar och barndom genom att inte agera.

- Ni sviker oss. Men unga personer har börjat inse ert svek. Ni har alla framtida generationers ögon på er. Vi kommer inte låta er komma undan,
- Förändring är på väg, oavsett om ni vill eller inte. Tack !

Hennes tal resulterade i kraftiga applåder och hejarop från publiken.” SvD 24/9 -19

På fredagen den 27 september klimatstrejkade den världsomspännande folkrörelsen Fridays for Future, som Greta Thunberg startat, från Bangladesh till Angola, Montreal , Sibirien och Antarktis.

”Under fredagen demonstrerade uppskattningsvis 100 000 i Sverige på 160 olika platser - och totalt flera miljoner människor runt om i världen gick ut på gatorna för klimatet.” ...

”Runt 200 000 unga och vuxna demonstrerade på Roms gator, 150 000 i Milano och 80 000 i Neapel , uppger den italienska Fridays for Future- arrangören Gianfranco Mascia till Republica.

’ Vi är över en miljon ’sa de italienska studenterna enligt den italienska tidningen.’ ” SvD 28/9 -19

Demonstrationerna på fredagarna fortsatte under 2019 och tills pandemin slog till och trängsel måste undvikas. På Världsekonomiskt Forum i Davos den 21 januari 2020 framträdde president Donald Trump, ”som hävdar att förbränning av ännu mer olja, kol och naturgas är vägen till välstånd, fler jobb och rekordnivåer på aktiebörserna” och ”som avvisar alla som bekymrar sig om den fossila uppvärmningen av jordklotet.” ...

”Hans ord om ’ domedagsprofeter ’, ’ radikala socialister ’ och ’ pessimister ’ var ganska säkert riktade mot den unga svenskan, eller i varje fall mot vad hon står för.”

När Greta Thunberg fick ordet, kritiserade hon ” USA för att ha dragit sig ur Parisavtalet om klimatet. Hon tog också världens alla regeringar i upptuktelse mer generellt för att de inte har

vidtaget drastiska åtgärder mot klimatkrisen , genom att ´ omedelbart stoppa alla investeringar och subventioner i utvinning av fossila bränslen. ´ ”

Att löftena som ställdes ut i Paris håller på att svikas ”verkar inte bekymra de personer som sitter vid makten det minsta”, sade Greta Thunberg.

”Och så lade hon till en politisk markering , möjligen riktad mot att hon i något sammanhang kallats för vänsterpopulist.

- Det handlar inte om höger eller vänster. Vi struntar helt i partipolitik. Ur hållbarhetssynpunkt har såväl högern, vänstern som centern samtliga misslyckats , sade Greta Thunberg.”
DN 22/1 -20

Att ställa makthavarna vid skampålen för deras inaktivitet beträffande klimatåtgärder leder förstås tidigt till reaktioner.

Före julen 2019 och Trumps utgjutelse skedde ett sådant påhopp i svenska media. En reporter ”skrev att Greta Thunberg låter ´ snarare som en populistisk vänsterpolitiker ´ när hon talar om ´ folket mot de styrande ´. ... häromveckan / i en årskrönika/ upprepade hon att Thunberg blivit ´ alltmer politisk och använt klassisk vänsterretorik ´.” Om detta står att läsa i SvD Kultur 12/1 -20.

En stor opinionsundersökning där mer än 1,2 miljoner personer från 50 olika länder deltog visar, att Greta Thunberg och Fridays for Future inte är ensamma i sin uppfattning. ”För att nå yngre och mer svåråtkomliga grupper distribuerades undersökningen med hjälp av onlinespel, som till exempel spelet ´ Angry birds ´ . ”

”Oxford university och FN:s utvecklingsprogram (UNDP) har genomfört den största undersökningen hittills om inställningen till global uppvärmning under namnet ´ People´s climate vote ´, som publicerades på onsdagen. ... Sammanlagt ansåg 64 procent av de tillfrågade att klimatförändringarna är en global kris.

Undersökningen kom fram till att 69 procent av personerna under 18 år anser att klimatförändringarna är en global nödsituation. Av personerna som var över 60 år var det 58 procent som ansåg det vara en global kris.” ...

” - Resultaten av undersökningen visar tydligt att brådskande klimatåtgärder har brett stöd bland människor runt om i världen , oavsett nationalitet, ålder, kön och utbildningsnivå. Men framför allt visar undersökningen hur människor vill att deras politiska beslutsfattare tar itu med krisen från klimatvänligt jordbruk - till att skydda naturen och investera i en grön återhämtning från covid-19. Undersökningen lyfter fram människors röster i spetsen för klimatdebatten, sade UNDP:s administratör Achim Steiner. ” DN 28/1 -21

Med Fridays for Future har en ny folkrörelse för klimatet vuxit fram över hela världen från små till stora fredliga demonstrationer över hela världen för brådskande klimatåtgärder och stopp för utsläppen av växthusgaser till 2030 och med hänsynstagande till rättvisespekten. På vägen behöver hycklande makthavare avslöjas.

19. Kritik av den endimensionella neoklassiska nationalekonomin : ekonomipristagaren William Nordhaus optimala klimatmål i strid med naturvetenskapen

I en artikel i policytidskriften Vox EU, som uppmärksammades den 26 oktober 2019 i Svenska Dagbladet, utövade de två framstående ekonomerna Andrew Oswald och Nicholas Stern en stenhård självkritik mot akademiska ekonomer för sitt skrås oförmåga att hantera klimathotet, ”akademiska ekonomer sviker den mänskliga civilisationen”.

Det ”som får dem att ta till sådana kraftord är enkel matematik : de har räknat hur många artiklar som handlar om klimatfrågan i nio av de största vetenskapliga tidskrifterna inom ekonomi.

Resultatet är lika förvånande som provocerande. De hittar 57 artiklar. Av runt 77 000. Mindre än en ynka promille ägnas alltså en fråga som de menar är ett av de allra största hoten – om inte det största hotet mot världsekonomin. Och hela mänskligheten.”

I enlighet med naturvetenskapen måste den globala uppvärmningen begränsas och utsläppen minska . Då måste ”rätt lagar och ekonomiska incitament” finnas på plats – snabbt. En fortsatt koldioxidintensiv tillväxt leder till kollaps.

”De båda ekonomerna avslutar med en sträng uppmaning till världens ekonomer.

’ Det är dags att vår profession lever upp till sitt ansvar. Ekonomerna har varit alltför tysta om det största problemet i vår tid. Om vi inte rör oss snabbt, kommer vår disciplin att bli hårt dömd av framtidens människor - inklusive vår egen avkomma. ` ” SvD 26/10 -19

Men problemet är värre än så. Det värsta är William Nordhaus kostnads – nyttoanalys i hans DICE-modell från 1975 , som sedan länge rättfärdigat en passiv klimatpolitik, och business as usual.

Med hjälp av ledande forskare och ekonomer gör Marlowe Hood en granskning av ekonomipristagaren William Nordhaus analys att en global uppvärmning på 3-3,5 grader är från ekonomisk synpunkt optimal. ”Nordhaus var den första ekonomen som använde en kostnads – nyttoanalys på den globala uppvärmningen genom att, med sina ord, ’ väga kostnaderna för att minska utsläppen och bromsa klimatförändringarna å ena sidan, med minskningen av skador, å andra sidan ` . Nordhaus slutsats är, att ”kostnaden – mätt i förlorad tillväxt – för att begränsa den globala uppvärmningen under tre grader överväger fördelarna med undvikna effekter.” Han sätter ett samhällsligt pris på ett ton koldioxidföroreningar till ungefär 40 dollar.

” ’ Det var avgörande för att fastställa de amerikanska sociala kostnaderna för koldioxid under Obama. Detta i sin tur användes , åtminstone indirekt, som ett riktmärke för USA:s åtagande enligt Paris klimatavtal och Clean Power Plan ´ , säger Wagner.” /ekonom vid New York University/

Kritiken från andra forskare mot Nordhaus metodik och resultat är omfattande.

”Extrema hädelser som orkaner , bränder, torka som varit så tydliga de senaste åren redovisas verkligen inte tillräckligt i hans analys, säger Stiglitz , nobelpristagaren, till AFP.”

När Nordhaus försökte motbevisa denna kritik genom att utvärdera de risker som är förknippade med avsmältningen av Grönlandsisen, svarade Michael Mann chef för Earth System Science Center vid Pennsylvania State University : ” ’ Detta är ett perfekt exempel på var Nordhaus strategi bryter samman i den verkliga världen, säger Mann. ` Ingen rikedom i världen kan återuppbygga ett istäcke, och förskjutningen av hundratals miljoner människor kommer att leda till massiv oro och konflikt. ´

’ Det är omöjligt att exakt sätt en prislapp på det ’, tillade han.”

Det går alltså inte att återställa med pengar, dollar eller kronor och ören. Ett antagande om en prislapp är en ideologisk värdering som rymmer en acceptans av klimatförändringarna och ”business as usual” beroende på räkneexemplet.

Kritiken mot Nordhaus modeller är också att de antar att förändringar sker gradvis och linjärt och tar inte hänsyn till självförstärkande effekter, ”tröskeleffekter” i klimatsystemet när naturen själv accelererar den globala uppvärmningen genom att lägga till mer växthusgaser i atmosfären vid permafrosts avsmältning och skogsbränder eller absorberar mer av solinstrålning då den spegelliknande iskapen smälter av.

För AFP berättade Joseph Stiglitz, att ”Nordhaus modell – känd som DICE eller dynamisk integrerad modell för klimat och ekonomi – är så bristfällig att den inte bör tas på allvar.”

Klimatforskaren Johan Rockström kommenterade för AFP Nordhaus resultat.

” ’ Det är helt enkelt inte i linje med klimatvetenskapen ’, säger Johan Rockström, chef för Postdam Institute for Climate Impact Research i Tyskland. ’ Det är ett entydigt resultat inom naturvetenskapen att en 3 graders uppvärmning är ett katastrofalt resultat för mänskligheten, ’ sa Rockström till AFP. ”

”Hans idéer ’ ger ammunition inte bara till klimatskeptiker utan till stora aktörer som känner sig mer bekväma med status quo, säger Rockström.

Det låter dem säga, ’ Om den optimala temperaturen för ekonomin är 3 grader, då kan vi fortsätta att bränna fossila bränslen under nästa århundrade utan några betydande problem ’, tillade han.

Jag hör denna argumentation när jag konfronteras med den verkställande ledningen i Shell, BP, Exxon Mobile, bilindustrin och energitjänster. ”

Se Marlove Hood : ”Klimatekonomi Nobel kan göra mer skada än nytta.” 6 juli 2020

Svenska forskare, Anders Hansson och Simon Haikola vid Center for Climate Science and Policy Research, Linköpings universitet kritiserade tidigt också William Nordhaus modeller och resultat. Se Gunilla Prawitz : ”LIU-forskare är mycket kritiska till ekonomiprivinnaren” 11 december 2018

Som tidigare redogjorts för kom den 8 oktober 2018 klimatrapporten från FN:s klimatpanel, IPCC som tog speciellt upp effekter av en global uppvärmning på 1,5 grader. Naturskyddsföreningen skrev på sin hemsida under rubriken ”Förödande skillnader mellan 1,5 och 2 grader” bl a : ”Redan vid 1,5 graders uppvärmning är följderna enorma, men 2 graders uppvärmning innebär dramatiska konsekvenser för ekosystemen, människor och andra arter. Varje tiondels grad spelar roll.”

Samtidigt tilldelades William Nordhaus tillsammans med Paul Romer Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till minne av Alfred Nobel för 2018. Det säger framför allt något om tillståndet inom nationalekonomin i Sverige men också om det starka försvaret av business as usual inom den ekonomiska politiken.

Ett näraliggande exempel är artikeln på DN Debatt den 6/2 2021 ”Gröna investeringar riskerar pensioner till liten klimatnytta” av de tre ekonomiprofessorerna Bo Becker, John Hassler och Per Strömberg samt professorn i oceanografi Jonas Nycander. På ett mycket sofistikerat sätt rättfärdigas AP-fondernas satsningar på fossila verksamheter och tvivel på gröna investeringar. Man ställer det goda mot det bästa som föredras och blir skäl till att det goda ifrågasätts. Det är ett vanligt

debattknep. Man överträffar traditionella oljelobbyister. ”Regeringen har hittills pressat de statliga pensionsfonderna att öka innehav av aktier och obligationer klassade som gröna och att dra sig ur alla fossila verksamheter. Detta riskerar att kosta – minska framtida pensioner – men kan inte förväntas att gör betydande klimatnytta. I stället bör de stora statliga fonderna använda sitt breda innehav i börsnoterade bolag för att söka påverka omställningen genom att äga och styra företagen. Ansvariga myndigheter som Finansinspektionen, Pensionsmyndigheten och Riksbanken bör också ta ansvar för att inte överdrivna och riskabla förväntningar på gröna investeringar byggs upp.”

Lagen för Första till Fjärde AP-fonderna skärptes för två år sedan. Från 2019 gäller hårdare krav på att fondernas investeringar ska vara hållbara och i linje med Parisavtalet. Sjunde AP-fonden, den så kallade soffliggarfonden, lyder inte under lika stränga krav men har riktlinjer som bland annat säger att Parisavtalet ska införlivas i ”ägarstyrningens normgrund”. Detta fram går av Staffan Dicksons artikel i SvD Näringsliv den 6 mars 2021 ”AP-fonderna kritiserar i rapport : ’ Vi måste sluta använda olja ’”. AP-fonderna har innehav värda 15,7 miljarder kronor i 66 av bolagen i den så kallade Carbon Underground 200 listan enligt Naturskyddsföreningens rapport ”Våra fossila pensioner”.

De fyra professorernas linje om ”ägarstyrning” från AP-fonderna för att ställa om de fossila företagen till lösning av klimatkrisen har inte stöd. ” - Vår granskning visar att det är väldigt svårt att få bolag som livnär sig på utvinning av fossila bränslen att ställa om. Vi menar därför att fonderna bör göra sig av med bolag som inte har möjlighet att göra det, säger Naturskyddsföreningens generalsekreterare Karin Lexén.”

Nät det gäller vilka verktyg för klimatomställning som är på tapeten ställer ekonomerna det ”goda” mot det ”bästa” och blandar ihop teori med verklighet.

Gröna finansiella Investeringar fungerar inte som huvudverktyg för klimatomställningen. Det helt centrala verktyget för att göra världen klimatneutral är att sätta pris på utsläppen. Det kan ske genom koldioxidskatter eller handel med utsläppsrätter. Vi vet att dessa verktyg fungerar och kan nå acceptabla klimatresultat till minsta möjliga kostnad. Redan det modesta priset på utsläpp inom EU:s utsläppshandel gör kolkraften olönsam. Omfattande utredningar från den Internationella valutafonden IMF visar att pris på utsläpp är effektiva och nödvändiga.”

Vad som är teoretiskt är en sak. Vad som händer i verkligheten är en annan. I Polen byggs kolgruvor ut, vilket har berörts tidigare. En internationell koldioxidskatt har diskuterats i årtal utan någon framgång. Stormakterna vill inte binda sig under internationell rätt. De verkliga koldioxidskatterna i länderna är alldeles för låga och har till och med försämrats under pandemin. Subventionerna för olja och gas finns kvar. Oljelobbyisterna har ett stort inflytande. Detta har framgått tidigare. Det behövs demokratiska beslut om förbud i de nationella parlamenten.

EU:s utsläppshandel med sina gratistilldelningar av utsläppsrätter och stora ackumulerade överskott har gjort att mer avancerade fossila verksamheter som Preems raffinaderi i Lysekil inte behövde under lång tid betala en enda krona för sina utsläpp som tillhör de värsta i Sverige. Tidvis har överskotten varit så stora att en del utsläppande bolag har kunnat sälja utsläppsrätter till andra och på så sätt tjänat på utsläppshandeln, vilket är direkt kontraproduktivt. De värsta avarterna har stävjats, men problemen är långt ifrån lösta.

Professor Per-Olov Johansson redovisar, under rubriken ”Haveri för EU:s system med utsläppsrätter” i en debattartikel den 25 september 2020 i Svenska Dagbladet, EU:s system för utsläppshandel med utsläppsrätter för växthusgaser, EU ETS sedan början av seklet och reformeringen av systemet 2018.

”Dess tidigare utformning lade ett tak för utsläppen. Om ett företag ökade sina utsläpp med ett ton måste andra företag minska sina utsläpp med ett ton. De totala utsläppen blev således oförändrade. Men har också över tid ackumulerats ett betydande överskott av utsläppsrätter. Systemet reformerades 2018.”

Ambitionen med EU ETS var således inte speciellt hög. Per-Olov Johansson visar, att det reformerade systemet är så komplicerat att dess funktionssätt är ytterst osäkert och att det än en gång behöver reformeras ”på ett sätt som hållbart reducerar osäkerheten om dess funktionssätt”. Han hänvisar till ett antal studier. ”Ett antal publicerade akademiska arbeten, till exempel i Nature Climate Change, har visserligen visat att nationella ’gröna’ åtgärder, syftande till att minska de inhemska utsläppen, kan minska de globala utsläppen. Men de har också visat att de globala utsläppen kan öka när ett land minskar sina utsläpp inom EU ETS ! Det reformerade systemet öppnar för en strategisk handel med utsläppsrätter på ett sätt som gör utfallet av en policyåtgärd närmast omöjligt att förutsäga.” Det är fråga om ett haveri.

De fyra professorernas inlägg blev i praktiken ett nytt, sofistikerat bidrag till oljelobbyism för fossila investeringar. Nationalekonomer som i ekonomipristagaren William Nordhaus efterföljd sätter sig upp mot naturvetenskapen hamnar helt galet i klimatnödläget.

Det brinner i knutarna. Det behövs framför allt demokratiska beslut av de nationella parlamenten om förbud, lagar, och gröna investeringar – snabbt - för att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader. Hänsynstagande måste göras till rättviseaspekten. Riksdagsbeslut behövs om en tidsplan för nollutsläpp till 2030 inom en koldioxidbudget (kolbudget) förenlig med en uppvärmning som begränsas till 1,5 grader. Kolbudgeten måste bli normerande för statsbudgeten, Avgörande är den folkrörelse som fredligt växer fram på gatorna och torgen. Fridays for Future har visat vägen.

20. Företagen, externa effekter, hållbarhet och klimatdeklarationer

År 2015 antogs på FN-konferenser inte bara klimatavtalet i Paris utan också Agenda 2030 , med sju globala mål för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Meningen är att alla delar av samhället måste ta en aktiv roll i omställningen. Tanken är att företagen måste också ta sitt ansvar för att införa koldioxidneutrala processer , som till exempel vätgasbaserade processer. Men hållbarhet har blivit ett modeord. ”Experter ser en risk för ’greenwashing’ - en miljöanpassad skönmålning – där hållbarhet bara blir luftslott.” SvD 9/2 -21

I en artikel under rubriken ”Storföretags hållbarhetsmål leder för sällan till handling” på DN Debatt den 7 september 2020 har fem forskare, inom ramen för projektet ’Mistra Carbon exit’ med professor Filip Johansson som projektledare, ”analyserat tidigare studier, några vanliga metoder som företag använder för att bedöma hur de kan bidra till de globala målen samt gjort en fallstudie för bygg- och anläggningssektorn. Vår studie har haft särskilt fokus på klimatmålet men vi bedömer att slutsatserna är relevanta för andra mål och för andra branscher.”

”... och regeringen framhåller som en stor framgång att allt fler företag använder Agenda 2030 i sitt strategiska hållbarhetsarbete.

Men i praktiken är företagens mål och åtgärder många gånger inte särskilt relevanta för att bidra till verklig förändring, eller till att främja en hållbar framtid.

En genomgång av olika studier visar bland annat :

- **Bland 2000 av världens största börsnoterade företag är engagemanget för FN:s hållbarhetsmål till stora delar symboliskt.**
- **Hälften av de undersökta företagen i en studie hade satt upp mål kopplade till FN:s hållbarhetsmål, men bara en fjärdedel av dessa hade relevanta och mätbara mål, eller hade mål som utgjorde en del av företagets affärsstrategi.**
- **40 procent av undersökta storföretag i en annan studie använder sig av FN:s hållbarhetsmål i sin redovisning, men bara 10 procent rapporterade konkreta åtgärder som relaterar till målen.” ...**

”Det finns alltså en betydande risk att vissa företag använder sig av begrepp som andas FN:s hållbarhetsmål för att kamouflera att dess verksamhet egentligen fortgår som vanligt.” ...

”Vår fallstudie visar att om man sätter mål som knyter an till FN:s klimatmål är det nödvändigt att identifiera de processer och aktiviteter som är särskilt utmanande för att minska utsläppen.

För bygg- och anläggningssektorn identifierade vi fyra sådana områden :

- **Att på kort sikt gå över till förnybara, biobaserade bränslen för anläggningsmaskiner och tunga transporter.**
- **Att lägga grunden för den infrastruktur som krävs för att på lite längre sikt elektrifiera transporter och produktionsmetoder.**
- **Att så långt det är möjligt byta ut jungfruliga fossila råvaror mot hållbara alternativ.**
- **Att införa koldioxidneutrala processer , som till exempel vätgasbaserade processer och koldioxidavskiljning och lagring, CCS , för produktion av material som stål och cement.”**

...

”Vår studie visar att det krävs tre saker om företagen vill uppnå verklig förändring mot hållbarhet och bidra till FN:s klimatmål :

- 1. Åtgärder måste vara konkreta och styra mot vad Parisavtalet faktiskt säger.**
 - 2. Åtgärderna måste inkludera de värdekedjor som är relevanta för företaget.**
 - 3. Hänsyn måste tas till både kortsiktiga och långsiktiga effekter av den valda strategin.”**
- DN 7/9 -20**

Det här visar, att företagen fortfarande i stor utsträckning agerar kortsiktigt och engagemanget för FN:s hållbarhetsmål till stora delar är symboliskt i stället för att företagen konkret sätter mål och åtgärder som styr mot Parisavtalet, inkluderar hela värdekedjan och är långsiktiga. Risker för ”greenwashing”, grönmalning, och business as usual är uppenbar.

Men lagstiftningen ställer bara krav inom redovisningen på att en hållbarhetsrapport upprättas vars innehåll företaget själv beslutar om.

”Då det inte existerar ett entydigt ramverk som redovisar ett företags negativa påverkan på ett samhället /externa effekter/ går det varken att jämföra företag i samma branscher eller konstatera om ett företag som redovisar vinst i verkligheten faktiskt är olönsamt. Det finns helt enkelt en bristande överensstämmelse mellan vad företag gör och vad de mäter.” Se artikeln ” Redovisa även företags skadliga påverkan” av Tomas Bjöersdorff och Robert Persson Kraft på Debatt i Svenska Dagbladet den 23 februari 2021.

I stället för hållbarhetsrapporter som inte uppfyller kraven på långsiktighet, saklighet och opartiskhet behövs klimatdeklarationer som både identifierar problemen, externa effekter, och deras

omfattning, och konkreta åtgärder på kort och lång sikt i linje med Parisavtalet. De behöver granskas i ett framför allt naturvetenskapligt perspektiv av en myndighet. Sanktioner med förelägganden behövs för efterlevnaden. Uppföljning av myndigheten behövs så att verklig skillnad åstadkoms. Blanketter med anvisningar tillhandahålls av myndigheten. I botten behövs ett demokratiskt beslut, en lagstiftning av riksdagen. Prio ett är ett stopp för utsläppen av växthusgaser och resursslöseriet som frånvaron av ett kretslopp för återanvändning och återvinning av de naturresurser som redan utnyttjas, medverkar till och som får ödesdigra miljökonsekvenser.

Det är bråttom, för det är klimatnödläge.

21. Avslutning

Naturvetenskapliga forskare från hela världen har larmat om den globala uppvärmningen och sambandet med den snabbt tilltagande halten koldioxid i atmosfären som en konsekvens av de massiva utsläppen av växthusgaser sedan förindustriell tid. WMO, NOAA, Nasa, Global Carbon Project och FN:s miljöprogram UNEP m fl har, som visats i den här skriften, kartlagt problematiken och följderna : klimatförändringarna som innebär utsläckning av liv i ekosystemen på planeten.

Det samlade greppet har FN:s klimatpanel IPCC som följer upp det vetenskapliga underlaget.

Ett sjuttioal länder hade fram till FN:s klimattoppmöte den 12 december 2020 i New York lämnat in förhöjda nationella klimatplaner som är helt otillräckliga. Det tål att upprepas.

”De nuvarande klimatmålen är inte tillräckliga , sade FN:s generalsekreterare António Guterres under lördagens digitala klimattoppmöte.

- Kan någon fortfarande förneka att vi står inför en dramatisk nödsituation, frågar sig Guterres retoriskt.
 - Därför uppmanar jag samtliga ledare världen över att utlysa klimatnödläge tills koldioxidneutralitet är uppnådd, fortsätter han. ”

Men världens ledare har inte reagerat - med något undantag - även Sveriges statsminister är passiv. De konkreta klimatåtgärderna i klimatplanerna behöver femdubblas, och det är mycket bråttom. Det är ett klimatnödläge !

Speciellt ansvar har de länder som har svarat för de historiskt största ackumulerade utsläppen av växthusgaser mellan 1850 och 2019 enligt Global Carbon Budget 2020. USA har den största skulden med 25 % av alla utsläpp. Därefter följer EU27 17 %, Kina 13 %, Ryssland 7 %, Storbritannien 5 %, Japan 4 %, och Indien 3 % . Övriga länder och kolkällor från internationell fartygs- och flygtrafik m m 26 % .

De rika länderna har den avgjort största skulden för den globala uppvärmningen, medan de fattiga länderna har den minsta, men drabbas värst av klimatförändringarna. Därför måste de rika länderna gå före och stoppa sina utsläpp av växthusgaser senast 2030, för de fattiga länderna måste få en längre bromssträcka.

Kaj Lidén

www.EU-kommentar.se

